

Jaarverslag 2023

47595

Stichting voor Protestants-Christelijk Basis-
en Orthopedagogisch Onderwijs te
Rotterdam-Zuid
Postbus 50529
3007 JA ROTTERDAM

Inhoudsopgave

A Bestuursverslag	2
B Jaarrekening	
B1 Balans per 31 december 2023	47
B2 Staat van baten en lasten 2023	48
B3 Kasstroomoverzicht 2023	49
B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	50
B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	55
B6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	63
B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	64
B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector	71
B9 Overzicht verbonden partijen	76
B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen	77
B11 Ondertekening van de jaarrekening	80
C Overige Gegevens	
C1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	81
D Bijlagen	
D1 Gegevens over de rechtspersoon	

Bestuursverslag 2023

Inclusief verslag intern toezicht

Inhoud

Voorwoord	3
1. De schoolorganisatie	4
1.1 Profiel	4
1.2 Organisatie	5
2. Verantwoording van het beleid	8
2.1 Overzicht op hoofdlijnen	8
2.2 Onderwijs & Kwaliteit	10
2.3 Personeel & Professionalisering	18
2.4 Huisvesting & Facilitaire zaken	21
2.5 Financieel beleid	23
2.6 Continuïteitsparagraaf	27
3. Verantwoording van de financiën	30
3.1 Staat van baten en lasten en balans	30
3.2 Financiële positie	35
3.3 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief	38
3.4 Staat van baten en lasten en balans	39
4. Verslag intern toezicht	43
4.1 Organisatie van het interne toezicht	43
4.2 Kerntaken van de raad	45
4.3 Functioneren Raad van Toezicht, evaluatie en deskundigheidsbevordering	46

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van PCPO Rotterdam-Zuid.

In 2023 telde PCBO 24 basisscholen, twee scholen voor speciaal basisonderwijs en twee scholen voor speciaal onderwijs. Daarnaast bood PCBO opvang aan peuters op 12 eigen peuterspeelzalen. PCBO wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en biedt daarom ontwikkelingsgericht onderwijs en brede vorming aan op de scholen. Dagelijks zetten 925 personeelsleden zich in om onze ambities waar te maken voor circa 6.740 leerlingen en circa 325 peuters in de stad Rotterdam. In dit jaarverslag verantwoorden we ons over onze inspanningen om onze leerlingen kansrijk onderwijs te bieden in het afgelopen jaar.

We zijn trots op veel dingen. In de eerste plaats op onze medewerkers die, in soms moeilijke omstandigheden, ook in 2023 zich hebben ingezet om goed onderwijs te bieden. In een wereld waarin de onrust toeneemt, vormden onze scholen zo een belangrijk rustpunt. Een oefenplek voor mensen met verschillende achtergronden en overtuigingen. Met ons onderwijs bouwen we aan de wereld van morgen. Maar ook investeerden we bijvoorbeeld veel in het gezamenlijk ontwikkelen van kennis om ons onderwijs te blijven verrijken. We hebben een start gemaakt met het Begaafd op Zuid expertisecentrum, met als doel dat scholen van PCBO worden toegerust om beter af te stemmen op meer- en hoogbegaafde leerlingen. We hebben in samenwerking met externe partners een lectoraat in het leven geroepen, van waaruit wordt samengewerkt aan het thema taalontwikkeling. We stelden een visie op onderwijs aan het Jonge Kind vast, dat als kader dient om de komende jaren beleid te ontwikkelen.

Het concept Rotterdams Goud, dat op twee scholen heeft bewezen een wezenlijke bijdrage te leveren aan het bereiken van leerwinst, wordt vanaf 2023 op twee nieuwe scholen ontwikkeld.

Bijzonder trots zijn we op de uitbreiding van ons schoolmaatschappelijk werk in onze scholen, een ontwikkeling die samen met de gemeente, het NPRZ en de schoolbesturen tot stand is gekomen. Met de uitbreiding van schoolmaatschappelijk werk en de inzet vanuit de gemeente om aan iedere school een dagdeel per week een wijkteammedewerker toe te voegen, worden scholen veel beter in staat gesteld om kinderen en het gezin preventieve en actieve ondersteuning te bieden. Tegelijkertijd konden en kunnen er dingen beter. Met elkaar gaan we ook in 2024 hiermee aan de slag zodat ons onderwijs elke dag een beetje beter wordt.

Onze dank gaat uit naar iedereen die zich heeft ingezet om het onderwijs vorm te geven en onze ambities te realiseren: alle collega's, de Raad van Toezicht, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de afzonderlijke medezeggenschapsraden, ouders en samenwerkingspartners.

We wensen u veel leesplezier!

Diane Middelkoop en Frederik van Winkelen, College van Bestuur

1. De schoolorganisatie

1.1 Profiel

Onze kernactiviteit: Wij beloven goed onderwijs

Wij bieden iedere leerling en medewerker wat hij of zij nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen.

We geven onderwijs gericht op leren, ontwikkeling en vorming vanuit een protestants-christelijke traditie. We zien de school als oefenplek voor mensen met verschillende achtergronden en (geloofs)overtuigingen en omarmen de diversiteit.

Vrijwel al onze scholen staan in Rotterdam Zuid en hebben een hoge schoolweging. Dit betekent dat er een hoog risico is op potentiële onderwijsachterstanden. Juist daarom gaan wij uit van hoge verwachtingen: we bieden op onze scholen een uitdagend en samenhangend curriculum en maken gebruik van effectieve didactische strategieën. Dit doen we in een veilige omgeving en in een op leren gericht klimaat, met elkaar en onze samenwerkingspartners. Het uitgangspunt is hierbij onze [visie op leren](#), zoals breed bekend en gedeeld binnen de organisatie.

Zo dragen we dagelijks bij aan kansrijk onderwijs. Wij hebben onze mouwen al meer dan 125 jaar opgestroopt om juist op deze plek leerlingen kansrijk onderwijs te bieden. De uitdagingen waar we dagelijks voor worden gesteld, gaan we aan zodat we iedere dag waarde kunnen toevoegen aan de levens van onze leerlingen.

Strategisch koersplan

Voor onze strategische visie nemen wij vier thema's als uitgangspunt. Voor elk thema bepalen we jaarlijks een aantal concrete activiteiten die worden uitgewerkt in de ontwikkelagenda.

Vanzelfsprekend is het kwaliteitskader van de overheid voor ons richtinggevend en zijn onze activiteiten erop gericht om te voldoen aan de deugdelijkheidseisen.

De vier thema's van PCBO:

- Kind centraal

Op PCBO-scholen heerst een klimaat van met én van elkaar leren. We willen het beste uit onze leerlingen halen en hen maximaal stimuleren om hun talenten te ontwikkelen. Dit alles binnen een structuur van duidelijkheid en een positieve omgang met elkaar. In ons lesaanbod krijgen de basisvakken taal en rekenen éxtra aandacht en daarnaast hebben we ook veel oog voor brede vorming. Leerkrachten krijgen bij PCBO de ruimte om op hun eigen manier kinderen maximaal te laten groeien. Wij willen veilige scholen zijn waar ieder kind zich welkom voelt.

- Ouders als partners

Hoe beter de afstemming en samenwerking tussen thuis en school, hoe groter de groei van leerlingen is. We stellen ons dan ook altijd gastvrij op en investeren onder meer in onderwijsondersteunende activiteiten. Daarbij bieden we, waar nodig, professionele begeleiding. Alles om het partnerschap met ouders te vergroten en zo het maximale uit onze leerlingen te halen.

- Vakmanschap en meesterschap

Vakmanschap en meesterschap: dát geeft de doorslag voor goed onderwijs. Wij investeren niet alleen in de professionele ontwikkeling van starters en zij-instromers, maar ook in de groei van onze overige leerkrachten en schoolleiders. Door onze kennis op peil te houden en ervaringen met elkaar te delen, versterken we onze kwaliteitscultuur. Op onze scholen werken dan ook leerspecialisten.

- De wereld om ons heen:

Onze scholen hebben een verbindende rol in de wijken waar ze staan. Deze rol versterken we door intensieve

samenwerking met een netwerk van partners: het Nationaal programma Rotterdam-Zuid (NPRZ), gemeente Rotterdam, het samenwerkingsverband van 20 Rotterdamse schoolbesturen (PPO), organisaties voor buitenschoolse opvang, wijkorganisaties en het bedrijfsleven.

Toegankelijkheid & toelating

PCBO biedt onderwijs vanuit de christelijk geïnspireerde traditie. Onze scholen bieden onderwijs aan leerlingen met meer dan de 200 nationaliteiten die Rotterdam rijk is en staan open voor iedere cultuur en ieder geloof.

1.2 Organisatie

Contactgegevens

Naam: Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid

Bestuursnummer: 47595

KvK-nummer: 41126540

Adres: Elzendaal 15, 3075 LS Rotterdam

Telefoonnummer: 010-4191300

E-mail: pcbo@pcbordam.nl

Website: www.pcbo.nl

Bestuur

Naam	Functie	Nevenfuncties
Mevr. A.N. Middelkoop	Voorzitter College van Bestuur	- Toezichthoudend bestuurder ICBO - Lid bestuur Fokor - Lid bestuur Vereniging voor onderwijsbestuurders - Lid bestuur NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid) - Lid Raad van Toezicht Bibliotheek Rotterdam

Naam	Functie	Nevenfuncties
Dhr. P. Monster	Lid College van Bestuur	- Penningmeester St. Buzz010 - Uitvoerend bestuurder ICBO
Dhr. F. van Winkelen	Lid College van Bestuur	-Lid RvT RefSVO -Partner Wijs met Waarde -Uitvoerend bestuurder ICBO

Scholen

Voor een overzicht van onze scholen: www.pcbo.nl, [overzicht scholen](#).

De (gemeenschappelijke) medezeggenschap

De GMR is het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau. De raad heeft op grond van de WMS (Wet Medezeggenschap Scholen) advies- en instemmingsrecht op beleidsvoorstellen die een meerderheid van alle PCBO-scholen aangaat.

Het contact met de achterban verloopt in de regel via de medezeggenschapsraden (MR-en) van de scholen. In de praktijk lukt het niet om het statutaire aantal van acht zetels te vervullen en zijn er vacatures in beide geledingen.

Per 31 december 2023 bestond de GMR uit de volgende leden: ♦♦ A. Ramhatten (voorzitter, oudergeleding) N. Kruit (personeelsgeleding) ♦♦ I. Delhaas (personeelsgeleding) ♦♦ A. Ozcan (oudergeleding). Het verder professionaliseren en op sterkte brengen van de GMR is prioriteit in 2024.

De GMR is in 2023 drie keer bijeengekomen in reguliere GMR-vergaderingen. De vergadering van december is door omstandigheden verplaatst naar maart 2024. Het overleg in januari ging helaas niet door vanwege twee ziekmeldingen. Verder heeft de GMR een gesprek gevoerd met een klein comité van de Raad van Toezicht en heeft er een themabijeenkomst met de voltallige Raad van Toezicht plaatsgevonden. Het thema was veiligheid in de klas. Interne ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de samenwerking tussen de GMR en RvT werd geïntensiveerd vanaf september 2023. Er is extra afstemming geweest naast de reguliere vergaderingen. Zo is er een positief advies uitgebracht op het profiel voor het interim lid CvB.

Vaste agendapunten bij de GMR-vergaderingen zijn het strategisch jaarplan, de jaarrekening, het jaarverslag en de begroting. Verder is gesproken over de ontwikkelingen rondom de visie van het Jonge Kind, de onderwijskwaliteit, extra ondersteuning GMR (coaching on the job), MR cursussen en de werving van nieuwe leden voor de GMR. Op het gebied van P&O kwamen formaties, het lerarentekort en de reiskostenregeling ter sprake.

Horizontale dialoog en verbonden partijen (het samenwerkingsverband, Onderwijsregio)

Het College van Bestuur neemt deel aan de overleggen op stedelijk bestuurlijk niveau: de sectorkamers Primair Onderwijs, de sectorkamer Het Jonge Kind en de stuurgroep Huisvesting.

Een belangrijke groep stakeholders zijn de instellingen die peuterspeelzaalwerk aanbieden. In het kader van het stedelijke voorschoolse educatiebeleid heeft PCBO contact met deze instellingen in Rotterdam-Zuid en worden afspraken gemaakt die voor die instellingen en voor PCBO-scholen van gezamenlijk belang zijn.

Scholen hebben met veel VO-scholen contact in verband met de plaatsing van kinderen in het voortgezet onderwijs. Op bestuurs- en schoolniveau wordt samengewerkt met CVO, bijvoorbeeld met pre-gymnasiumprogramma's en in de Zuidergymnasiums basisschool.

Het College van Bestuur heeft intensieve contacten met InHolland en met de Hogeschool Ede over het plaatsen van studenten van de PABO. Deze contacten leiden tot diverse vormen van werkplekleren en tot een continue instroom van afgestudeerden in de scholen.

In Rotterdam-Zuid wordt het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) uitgevoerd. In dit programma werken Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, politie en Openbaar Ministerie aan een gezonde toekomst voor Rotterdam-Zuid (www.nprz.nl). PCBO is met een groot deel van haar scholen in dit gebied actief. De voorzitter van het College van Bestuur van PCBO is in november 2019 toegetreden tot het bestuur van het NPRZ en zit de Onderwijstafel voor, een platform waarin kinderopvang, PO, VO, MBO- en HBO-instellingen uit Rotterdam participeren.

Samenwerkingsverbanden

PCBO maakt deel uit van de samenwerkingsverbanden PPO en FOKOR.

Alle Rotterdamse basisscholen, scholen voor speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs werken binnen PPO Rotterdam samen om ieder kind het onderwijs te bieden dat het nodig heeft.

FOKOR is de vereniging voor samenwerkende schoolbesturen voor (speciaal) basis- en (speciaal) voortgezet onderwijs in Rotterdam. De voorzitter van het College van Bestuur is sinds april 2022 lid van het bestuur van Fokor.

Klachtenbehandeling

Het bestuur heeft in 2023 twee anonieme klachten ontvangen. Deze zijn niet in behandeling genomen. Voorts is een aantal klachten binnen gekomen, die op bestuursniveau zijn afgehandeld. De Geschillen Commissie Bijzonder Onderwijs heeft in 2023 drie klachten ontvangen. Twee klachten zijn ingetrokken omdat ze op schoolniveau zijn opgelost. Eén klacht is in behandeling genomen en ongegrond bevonden.

Juridische structuur

De juridische structuur is een stichting.

Governance

In de [Code Goed Bestuur in het primair onderwijs](#) zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders, toezichthouders en managers in het primair onderwijs.

Het bestuur handhaaft deze code. Klik [hier](#) voor het managementstatuut.

Functiescheiding

De functiescheiding is binnen PCBO georganiseerd op organieke wijze: er is een bestuur en er is een Raad van Toezicht (two tier).

2. VERANTWOORDING VAN HET BELEID

2.1 Overzicht op hoofdlijnen

	Wat is onze ambitie en waar staan we eind 2023
Pijler 1	Kind centraal Algemene doelstelling: Alle scholen voldoen aan de basiskwaliteit. Waar staan we: In 2023 kreeg één school van de inspectie het oordeel zeer zwak. Daar is vervolgens de 'vliegende brigade' van de PO-Raad ingeschakeld. De overige scholen waren in 2023 voldoende en twee scholen hebben het predicaat goed. Als we kijken naar de resultaten van de eindtoets dan scoren op twee scholen na alle scholen boven de signaleringswaarde van de Inspectie.
Pijler 2	Ouders als partner Algemene doelstelling: Alle PCBO-locaties geven actief en passend vorm aan educatief partnerschap. Waar staan we: De scholen hebben aandacht voor educatief partnerschap en geven hieraan uitvoering op een manier die past bij de fase van ontwikkeling van de school en bij de populatie van ouders en kinderen. De gemeentelijke subsidie wordt benut om hieraan vorm te geven, in veel gevallen door de inzet van een medewerker die zich specifiek richt op het versterken van het educatief partnerschap.
Pijler 3	Meesterschap en Vakmanschap Algemene doelstelling: Ons personeelsbestand heeft voldoende bevoegde en vakbekwame professionals die zich steeds verder ontwikkelen. Waar staan we: We hebben te maken met een tekort aan bevoegde en bekwame leerkrachten. Dit is onder meer terug te zien in het gegeven dat onze personele lasten, ondanks indexatie, nauwelijks hoger zijn dan we tevoren hadden begroot. Als we vergelijken met bijvoorbeeld andere G4-steden dan doet PCBO het nog relatief 'goed', maar voor onze scholen is dit een voortdurend punt van zorg. Er is een visie op het jonge kind ontwikkeld om zo voortgang te boeken op het vakmanschap op dit specifieke thema. Er wordt geïnvesteerd in het vakmanschap op onze scholen. Aansprekende voorbeelden zijn het expertisecentrum Begaafd op Zuid en onze Rotterdams Goud scholen. PCBO is mede initiatiefnemer van de Leerschool Rotterdam Zuid en het lectoraat samenwerken aan een taalrijke leeromgeving.
Pijler 4	De wereld om ons heen Algemene doelstelling: We hebben een helder profiel en werken samen met relevante partijen. Dit geldt zowel op school als bestuursniveau.

	Waar staan we: Ons profiel is helder beschreven op de website. Het bestuur is in alle relevante gremia vertegenwoordigd (gemeente, NPRZ, landelijke netwerken). Vrijwel alle scholen hebben deelgenomen aan een schoolpositioneringstraject.
--	--

	Wat is onze ambitie en waar staan we eind 2023?
Algemeen	Huisvesting en ICT Algemene doelstelling: Ons onderwijs wordt gegeven in veilige, goed onderhouden gebouwen met een goede ICT-infrastructuur. Waar staan we: Er zijn acht nieuwbouwprojecten in ontwikkeling. De fase varieert van van een goedgekeurde startnotitie (helemaal aan het begin van het traject) tot aan de goedkeuring van het definitief ontwerp en selectie van een aannemer (eind van het traject/start daadwerkelijke bouw). De procesdoelstellingen van deze trajecten zijn behaald in 2023. Er is met de gemeente en andere besturen gewerkt aan een nieuw IHP wat per 2024 in werking treedt voor de komende vier jaar. In 2023 hebben we ingezet op optimalisatie van ventilatie in onze panden. Zeven projecten zijn geïdentificeerd waarvan er drie eind 2023 zijn afgerond. Op het vlak van ICT is een pentest uitgevoerd.
Algemeen	Financiën Algemene doelstelling: We zijn financieel gezond en in control. Waar staan we: In 2023 is gestart met een nieuwe begrotingstool. De implementatie was niet optimaal en vraagt in 2024 nog verdere aandacht. Het financieel resultaat wijkt positief af van de begroting en maakt dat we komend jaar nog realistischer aannames doen in onze begroting. We zijn gestart met de voorbereidingen om te anticiperen op de nieuwe regelgeving rondom de opbouw van de onderhoudsvoorziening. De uitwerking hiervan zal in 2024 leiden tot een daling van het eigen vermogen hetgeen geen risico vormt voor de financiële positie van pcbo.
Algemeen	Organisatie Algemene doelstelling: We onderzoeken vanuit vertrouwen en in dialoog wat nodig is onze missie te realiseren met een ondersteunend bestuursbureau. Waar staan we: We constateren dat we in 2023 bovenstaande doelstelling niet in de volle breedte hebben gehaald. Dit noopt tot actie en herijking. Daarom is er eind 2023 een fototraject gedaan om met elkaar te zien welke zaken beter moeten. In 2024 pakken we deze op.

2.2 Onderwijs & Kwaliteit

Onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg

In het kader kwaliteitszorg van PCBO is uitgewerkt welke definitie van kwaliteit wordt gehanteerd, hoe zicht wordt gehouden op kwaliteit, op welke manier aan versterking van kwaliteit wordt gewerkt en hoe wij ons daarover verantwoorden. Dit kader krijgt in de dagelijkse praktijk handen en voeten en wordt al werkende doorontwikkeld.

Definitie van kwaliteit

In het document 'Definitie van kwaliteit: wanneer zijn we bij PCBO tevreden over...' is de definitie van kwaliteit van PCBO uitgewerkt. Voor het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het onderwijs aan nieuwkomers zijn aanvullende versies gemaakt. Deze documenten zijn in 2020 in het Forum door de schoolleiders vastgesteld. Elk jaar wordt op het bestuursbureau nagegaan wat de implicaties van de wijzigingen in het toezichtkader zijn voor de definitie van kwaliteit. Aanvullingen die nodig zijn om aan de minimale vereisten voor basiskwaliteit te voldoen, worden gedaan. In 2023 is het toezichtkader aangepast; de standaard basisvaardigheden is toegevoegd en van een aantal andere standaarden is de uitwerking herzien. Op basis van dit nieuwe kader zal binnen PCBO het gesprek gevoerd moeten worden over wat dit impliceert voor onze definitie van kwaliteit.

Zicht op kwaliteit

Het bestuur houdt op verschillende manieren zicht op de kwaliteit van de scholen:

- Jaarlijks schoolbezoek door CvB
- Jaargesprek CvB met schoolleiders
- Kwaliteitsgesprekken op scholen door adviseurs van het bestuursbureau
- Begeleidingstrajecten voor individuele scholen
- Analyses M-toetsen, E-toetsen en centrale eindtoets
- Rapportages behaalde referentieniveaus ten opzichte van schoolnormen
- Documenten op schoolniveau: schoolplan, jaarplan, verbeterplan
- Externe onderzoeken, op verzoek scholen of op aanwijzing van het bestuur
- Tevredenheidsonderzoeken (ouders, leerlingen, personeel)
- Deelname verdiept toezicht GGD

Werken aan kwaliteit

In verschillende gremia wordt continu gewerkt aan het optimaliseren van de kwaliteit:

- Forum voor directeuren
- Leerteams van directeuren en adviseurs
- Netwerkbijeenkomsten o.a. voor IB, ouderbetrokkenheid, starters, schakelklassen, VVE-coaches
- PLG Hoogbegaafdheid
- Bovenschoolse werkgroepen, zowel vast als projectmatig
- Vanuit het bestuursbureau o.a. door adviseurs kwaliteit en passend onderwijs

Wanneer scholen hun doelstellingen niet (dreigen te) behalen wordt gewerkt met verbeterplannen en worden opbrengsten intensief gemonitord. Indien nodig wordt ondersteuning ingezet door in- of externe begeleiders of adviseurs.

Verantwoorden over kwaliteit

PCBO verantwoordt zich over de kwaliteit aan de directeuren, de GMR en de Raad van Toezicht. Dit vindt gedurende het hele schooljaar plaats in de reguliere vergaderingen. Voor de externe stakeholders is het bestuursverslag beschikbaar via de website van de stichting.

PCBO verantwoordt zich ook naar de inspectie van het onderwijs. De inspectie hanteert sinds 2017 een bestuursgerichte aanpak waarbij in principe elk schoolbestuur eens in de vier jaar bezocht wordt. Tussentijds

kunnen op basis van de risicoanalyse van de inspectie kwaliteitsonderzoeken op scholen plaatsvinden en nemen PCBO-scholen regelmatig deel aan thema-onderzoeken.

Doelen en resultaten

Eindtoets 2023

In 2023 maakten de leerlingen van vijf PCBO-scholen de centrale eindtoets. Op 19 scholen werd de eindtoets van IEP afgenomen. Beide sbo-scholen kozen voor de eindtoets van Route8.

Voor het schooljaar 2022-2023 wordt voor de beoordeling van de resultaten gebruik gemaakt van de eindtoetsen afgenomen in de schooljaren 2020-2021, 2021-2022 en 2022-2023.

Vanwege de effecten van de coronacrisis en het feit dat in 2021 sprake was van normeringsverschillen tussen de eindtoetsen, heeft de inspectie voor 2022 en 2023 de werkwijze aangepast. Naast de ongewijzigde signaleringswaarden worden correctiewaarden gehanteerd om de leerresultaten te beoordelen. Deze waarden houden rekening met de onzekerheidsmarge veroorzaakt door corona en de normeringsverschillen.

Voor de indicator 1F is de correctiewaarde voor dit schooljaar voor alle scholen vastgesteld op 82%. De correctiewaarde op de indicator 2F/1S hangt samen met de gemiddelde schoolweging van een school over drie schooljaren.

Twee PCBO-scholen scoren in 2023 op basis van het driejaarsgemiddelde onder de signaleringswaarde van zowel 1F als 2F/1S. Deze twee scholen komen allebei op beide indicatoren wél uit boven de correctiewaarde. Een van deze scholen werd in 2023 door de inspectie bezocht en kreeg het oordeel 'zeer zwak'. Op de andere school is voor 2024 een kwaliteitsonderzoek aangekondigd. Alle andere reguliere PCBO-scholen op beide indicatoren boven de signaleringswaarden.

Analyse opbrengsten

Het bestuur heeft zicht op de opbrengstgegevens en de duiding daarvan door een analyseformat dat scholen rondom de M- en E-toetsen aanleveren bij het bestuursbureau. Hierin geven scholen aan hoe zij de ontwikkeling van de leerlingen volgen, welk beeld dit oplevert en hoe onderwijs en interventies hierop worden afgestemd. Conform de cyclus van kwaliteitszorg hebben naar aanleiding van deze analyses kwaliteitsgesprekken met scholen plaatsgevonden.

Speciaal onderwijs

Op onze twee scholen voor speciaal onderwijs wordt jaarlijks een kwaliteitsgesprek gevoerd over de opbrengsten. De school levert hiertoe een uitgebreide analyse aan. Vanuit de analyse komen per school aandachtspunten naar voren die door de school worden opgepakt.

Overige ontwikkelingen

Het jonge kind

In 2022 is op acht scholen een nu-meting uitgevoerd om de praktijk van het onderwijs aan het jonge kind bij PCBO in de voor- en vroegschool in kaart te brengen. Een van de aanbevelingen die uit deze onderzoeken voortvloeide was om bovenschools een visie te vormen op (het leren van) het jonge kind. Een werkgroep met een brede vertegenwoordiging vanuit het werkveld heeft hiertoe het voortouw genomen. De visie is in juni 2023 vastgesteld door het College van Bestuur en biedt een kader voor uitwerking van tal van activiteiten om het onderwijs aan het jonge kind te verrijken.

Op gemeenteniveau is Pact Jonge Kind ontwikkeld: de zorgstructuur in kaart voor de peuteropvang. PCBO heeft deze passend gemaakt bij de zorgstructuur zoals deze op onze locaties wordt ingezet. Daarnaast heeft er uitbreiding plaatsgevonden van de uren voorschools maatschappelijk werk op de peuteropvanglocaties

voor de optimale uitvoering van Pact Jonge Kind.

Op basis van de resultaten van de nul-meting en gemeentelijke ontwikkelingen zijn er trainingen aangeboden in company. Voorbeelden hiervan zijn: verbindend communiceren en kinder-EHBO.

Op 1 oktober 2023 heeft PCBO een 12e peuteropvanglocatie geopend bij de Margrietschool.

Er heeft op een locatie een positieve zelfevaluatie toezichtskader plaatsgevonden.

Het reguliere inspectieonderzoek door de GGD heeft plaatsgevonden op zes van onze peuteropvanglocaties. Bij de meeste locaties was alles op orde en bij een enkele worden na overleg met inspectie verbeterpunten opgepakt in beleid.

Expertisecentrum BOZ

Aan het begin van het schooljaar 2023-2024 is de Zuider gymnasium basisschool (ZGBS) begonnen aan de verdere ontwikkeling van het 'Begaafd Op Zuid expertisecentrum'. Het team van de ZGBS ontwikkelt verschillende menu's waarvan de scholen van PCBO gebruik kunnen maken, om beter af te kunnen stemmen op meer- en hoogbegaafde leerlingen op PCBO-scholen. Denk hierbij aan teamtrainingen maar ook aan leerkrachtbegeleiding of advisering op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid.

Vanaf januari 2024 kunnen scholen gebruik gaan maken van de mogelijkheden die het expertisecentrum op dat moment biedt. Daarbij zullen bijeenkomsten worden georganiseerd, om kennis en kunde omtrent meer- en hoogbegaafdheid met elkaar te delen.

Rotterdams Goud

In 2021 zijn drie PCBO-scholen gestart met de implementatie van het onderwijsconcept Rotterdams Goud. Het onderwijs wordt anders georganiseerd, waardoor de leerkracht centraal staat. Ook worden keuzes gemaakt in het curriculum waardoor teruggedaan wordt naar de kern. Op de Rotterdams Goud scholen is veel aandacht voor de gedragscultuur.

Dit schooljaar zijn de Willem van Oranje en de Savornin Lohmanschool als één school verdergegaan. De fusie van beide scholen is soepel verlopen, mede doordat op beide scholen dezelfde regels en routines worden gehanteerd en alle teamleden werken volgens de principes van Rotterdams Goud.

Uit de leerwinstrapportages blijkt dat er sprake is van aanzienlijke leerwinst op beide scholen. De data-meetings die worden georganiseerd (wekelijks duiden van de data om aanbod af te stemmen volgens 4D-cyclus) dragen bij aan dit succes.

Na de zomervakantie is op twee nieuwe PCBO-scholen gestart met de implementatie van het concept. De Prins Willem Alexanderschool is al jaren een Teach-school. Ook de overige aspecten van Goud-onderwijs worden hier momenteel toegevoegd in de school. Omdat Teach al zo stevig staat, is gekozen voor een implementatietraject op maat. Op De Regenboog, één van onze scholen voor speciaal onderwijs, worden de voorbereidingen getroffen om vanaf januari 2024 te starten met Goud. Het is de eerste school voor speciaal onderwijs waar volgens dit concept gewerkt zal worden.

Schoolmaatschappelijk werk/schoolzorgteams

De NPO-middelen die zowel scholen als de gemeente onverwachts in 2021 ontvingen boden een geweldige kans om een lang gekoesterde wens te vervullen: de inzet van schoolzorgteams op scholen. Gemeente en schoolbesturen sloegen de handen ineen en kwamen overeen om op scholen met hoge gewichten het schoolmaatschappelijk werk aanzienlijk uit te breiden en aan iedere school een dagdeel per week een wijkteammedewerker toe te voegen, die samen met directie en intern begeleider verantwoordelijk zijn voor preventieve en actieve ondersteuning van kinderen (en hun gezin). Het schoolmaatschappelijk werk is bij PCBO uitgebreid met circa zes fte. De eerste ervaring zijn ronduit positief.

Uit een interne monitor op een viertal PCBO-scholen blijkt dat met de komst van schoolzorgteams er voor de school meer tijd ontstaat voor de onderwijskwaliteit.

De zorg is laagdrempelig beschikbaar in de school zodat er preventief gewerkt kan worden door de schoolmaatschappelijk werker of het wijkteam. Op vrijwel alle PCBO-scholen is er in 2023 een schoolzorgteam of stonden ze gepland te starten. Het college van B&W heeft vanaf 1 januari 2024 vijf miljoen beschikbaar gesteld om deze uren stadsbreed te kunnen financieren.

Op de twee scholen van PCBO die geen hoge of zeer hoge weging hebben, zullen we eveneens het schoolmaatschappelijk uitbreiden en een schoolzorgteam inrichten.

Onderwijsresultaten

De onderwijsresultaten per school zijn terug te vinden op www.scholenopdekaart.nl.

Onderwijs aan nieuwkomers

Op drie scholen van PCBO wordt in schakelklassen onderwijs verzorgd aan nieuwkomers. In Rotterdam is een tekort aan beschikbare onderwijsplekken voor kinderen van nieuwkomers. Op de PCBO-scholen die schakelklassen aanbieden resulteert dat in wachtlijsten. Enerzijds komt dit door een toename aan nieuwkomers, aan de andere kant is het een uitdaging om personeel aan te trekken voor de schakelklassen.

Internationalisering

Meerdere PCBO-scholen hebben Engels opgenomen in het curriculum. Alle scholen besteden aandacht aan wereldburgerschap.

Onderzoek

Leerschool Rotterdam-Zuid

PCBO is één van de initiatiefnemers in de totstandkoming van de Rotterdamse Kennisagenda, een samenwerking tussen Rotterdamse schoolbesturen en kennisinstituten. De Rotterdamse Kennisagenda geeft richting aan het beter benutten van kennis uit wetenschappelijk onderzoek en het evidence-informed inzetten van interventies bij de aanpak van taalachterstanden. Doel is dat het verbinden van onderzoek met de praktijk leidt tot het evidence-informed verbeteren van de taalprestaties van leerlingen in Rotterdam-Zuid. In 2021 werden verbindingen gelegd en is focus bepaald. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoering van de agenda onder de naam Leerschool Rotterdam-Zuid. Concreet betekent dit dat in 2023 op een aantal scholen, waarvan twee van PCBO, trajecten zijn gestart waarbij collega's van de school, onderzoekers van de Rotterdamse kennisinstituten en lerarenopleiders in PLG's gezamenlijk onderzoek doen naar aanleiding van een door de school aangeleverde onderzoeksvraag. Nu de eerste ervaringen met deze manier van werken zijn opgedaan, worden voorbereidingen getroffen om in 2024 meer scholen aan te laten haken.

Lectoraat

In het verlengde van de kennisagenda, heeft PCBO samen met de Hogeschool Rotterdam en BOOR het lectoraat 'Samenwerken aan een taalrijke omgeving' tot stand gebracht. Het lectoraat richt zich op kennisontwikkeling voor de beroepspraktijk en het hoger onderwijs om toekomstige professionals beter toe te rusten voor het creëren van een taalrijke omgeving voor (jonge) kinderen op school en thuis. De taal- en leesontwikkeling van Nederlandse kinderen is al jaren een bron van zorg. Rotterdam kent een hoog percentage volwassenen met een lage opleiding die moeite hebben met lezen en schrijven. Veel volwassenen dragen dit in hun rol als ouder over aan hun kinderen. Zo ontstaat kansenongelijkheid. De lector heeft de opdracht gekregen om leraren en andere professionals bewuster te maken van deze taalongelijkheid en in co-creatie met (voor)scholen en opleidingen te onderzoeken hoe zij hun leerlingen een taalrijke omgeving kunnen bieden ter ondersteuning van de kennis- en taalontwikkeling op jonge leeftijd en ter bevordering van de leesontwikkeling. Het lectoraat spant zich in voor meer samenhang in het taalaanbod op school en een sterkere verbinding tussen de twee belangrijkste contexten die de taalontwikkeling van kinderen bepalen: de school en het gezin. De wens hierbij is steeds de kennisbronnen van leerlingen in te zetten, zoals hun thuistaal. De resultaten moeten ertoe leiden dat taalrijke omgevingen duurzaam een plek krijgen in kinderopvang en basisscholen en opleidingen voor leraren en andere professionals in en rondom de school.

PCBO wil bijdragen aan het beste onderwijs voor leerlingen. Een onderzoekende houding van leraren en andere professionals is daarbij essentieel, evenals een goede verbinding tussen onderzoek en de schoolpraktijk. In dit lectoraat leren professionals in scholen en studenten hoe ze die onderzoekende houding kunnen vormgeven en leren onderzoekers en opleiders hoe zij de verbinding met de praktijk goed kunnen realiseren.

Er is nadrukkelijk een verbinding tussen het lectoraat en de Leerschool Rotterdam-Zuid.

Onderzoeken op schoolniveau

Het (laten) uitvoeren van onderzoek op scholen maakt onderdeel uit van het kwaliteitsbeleid van PCBO. Deze onderzoeken kunnen zowel op initiatief van de school als op aanwijzing van het bestuur worden gepland. In 2023 werd op twee scholen een externe audit uitgevoerd. In beide gevallen zijn de aandachtspunten en aanbevelingen die dit opleverde, meegenomen in de verbeteraanpak voor de school. Op één school is na een inspectiebezoek dat leidde tot het oordeel 'zeer zwak' een beroep gedaan op 'goed worden goed blijven' van de PO-raad. In het kader van de ondersteuning die vanuit dit programma wordt geboden, is bij de start van de samenwerking een schoolanalyse gemaakt. Bevindingen zijn vervolgens verwerkt in het plan van aanpak.

Inspectie

In 2023 is op één school een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Deze school had na een eerder inspectieonderzoek nog een herstelopdracht. Nadat deze school in 2023 naar voren kwam uit de risico-inventarisatie van de inspectie, is een kwaliteitsonderzoek gepland. De school kreeg hierbij het oordeel 'zeer zwak' en heeft een jaar de tijd de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Hiertoe heeft de inspectie een toezichtsplan opgesteld. Onderdeel hiervan maken regelmatige voortgangsgesprekken uit tussen bestuur, school en inspectie.

Gedurende het jaar 2023 zijn verschillende scholen benaderd om een bijdrage te leveren aan een themaonderzoek. Deze bijdrage bestond soms uit het invullen van een vragenlijst, het aanleveren van gegevens of deelname aan een (online) ontmoeting. Aan deze onderzoeksactiviteiten van de inspectie zijn geen oordelen en rapportages op schoolniveau verbonden. Wel hebben de scholen na afloop van de onderzoeksactiviteiten een mondelinge terugkoppeling ontvangen van de inspecteurs. In alle gevallen was dit positieve feedback.

Visitatie

Er heeft tijdens het verslagjaar geen bestuurlijke visitatie plaatsgevonden.

Passend onderwijs

PCBO maakt samen met 21 schoolbesturen onderdeel uit van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam (www.pporotterdam.nl). Deze besturen bieden gezamenlijk onderwijs in Rotterdam voor ruim 50.000 leerlingen. In Rotterdam is gekozen voor een centraal model.

PPO beschrijft haar doelstellingen in het ondersteuningsplan, dat wordt goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering, bestaande uit de aangesloten besturen.

In Rotterdam willen we dat:

- Kinderen goed en zo dicht mogelijk bij huis ondersteund worden.
- Ouders en professionals, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, nauw betrokken worden bij de ondersteuning van het kind.
- De schoolcontactpersoon een bekend en vertrouwd gezicht is voor het hele schoolteam.
- De ondersteuning snel en bij voorkeur binnen de school geregeld wordt, waarbij gebruik gemaakt kan worden van een breed scala aan specialisten.
- De extra ondersteuningsmiddelen op transparante wijze, effectief ingezet worden op de plaatsen waar dat het hardst nodig is.
- Er voor ieder kind passende ontwikkelingsmogelijkheden zijn.
- We met gezond verstand en vertrouwen in elkaar de bureaucratie tot een minimum beperken.

PCBO besteedt de middelen aan de inzet van extra personeel om tegemoet te komen aan de extra ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

Daarnaast besteedt PCBO de middelen voor jonge kinderen met een ontwikkelingsachterstand die nu niet naar school gaan en mogelijk ten onrechte uitstromen naar speciaal (basis) onderwijs of de zorg.

PPO en de grote vier schoolbesturen hebben daarom in samenwerking met de gemeente het initiatief genomen om te starten met aanvangsklassen. In deze klassen wordt het lesgeven en de begeleiding

aangepast aan de behoeften van deze kinderen en worden ze voorbereid op doorstroming naar een voor hen passende school. Op een van onze scholen lopen de voorbereidingen voor het inrichten van een aanvangsklas en de werving van nieuw personeel.

PPO Rotterdam heeft een overdrachtsverplichting ten aanzien van het speciaal (basis) onderwijs. Voor leerlingen die een TLV van PPO Rotterdam ontvangen en ingeschreven staan op een SBO- of de SO-school ontvangt het bestuur de bijbehorende basis- en ondersteuningsbekostiging.

PPO biedt onderwijsondersteuning op maat op de scholen en faciliteert scholen om te werken met een schoolbudget.

In 2023 is door 19 PCBO- basisscholen het schoolbudget deels of geheel ingezet voor extra ondersteuning bij o.a. gedrag en taalstimulering. Het schoolbudget is bedoeld voor het extra ondersteunen van leerlingen binnen de eigen school die anders naar een andere vorm van onderwijs zouden zijn uitgestroomd en voor de extra ondersteuning van leerlingen die zonder deze ondersteuning niet kunnen worden toegelaten.

Passende inzet van het schoolbudget is onderwerp van gesprek tussen de directies, de adviseur zorg en begeleiding en de bestuurscontactpersoon van PPO.

In 2023 is het budget inclusief onderwijs ingezet voor twee meerjarige projecten van het samenwerkingsverband op 4 PCBO-scholen. Dit betreft budget voor het ONZE-project gericht op de aansluiting van onderwijs en zorg op basisschool het Open Venster en het bieden van inclusief onderwijs op de Zalmplaatschool, Oranjeschool en de Zuider Gymnasiumbasisschool. Uit recent inspectieonderzoek blijkt dat deze scholen in staat zijn om meer kinderen passende ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. De scholen zijn geselecteerd voor het inclusief budget omdat de basis op orde is op deze scholen. De selectie is afgestemd met de schooldirecteuren, het samenwerkingsverband en de bestuurder.

In het kader kwaliteitszorg PCBO is de basisondersteuning beschreven en is onderwerp van gesprek in de kwaliteitsgesprekken met de scholen.

PCBO-scholen leveren jaarlijks een update van het schoolondersteuningsplan aan bij het samenwerkingsverband. De adviseur zorg en begeleiding hanteert dit plan bij overplaatsing van leerlingen binnen het bestuur.

Zorg en begeleiding

Onze scholen geven onderwijs aan leerlingen die relatief vaker begeleiding nodig hebben op onderwijskundig gebied of omdat extra zorg bij de leerling of het gezin vereist is. Naast ons reguliere onderwijs heeft PCBO twee SBO-scholen en twee SO-scholen, scholen die bezocht worden door leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften.

Met de inzet van een adviseur zorg en begeleiding op het bestuursbureau voorzien we in adequate ondersteuning en begeleiding voor al onze scholen bij vraagstukken rondom zorg en begeleiding.

Ook werkt het bestuur nauw samen met het samenwerkingsverband en is er een medewerker van het samenwerkingsverband voor acht uur per maand verbonden aan PCBO in de rol van contactpersoon voor het bestuur. Aan elke school is een schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband verbonden.

Thema's die aan bod kwamen waren o.a. ontwerp traject visieontwikkeling op inclusief onderwijs, thuiszitters, zorgplicht en sociale veiligheid, ondersteuning van scholen bij (complexe) casuïstiek, zicht op ambities m.b.t. de basisondersteuning, inrichting netwerk gedragscoaches PCBO, werken aan kwaliteitsagenda SO/SBO en samenwerking met de coördinator schoolmaatschappelijk werk en zicht krijgen op de succesfactoren van de projecten rond inclusief onderwijs.

Nationaal Programma Onderwijs

In het kader van het NPO leverden alle scholen een analyse (school-scan) aan en een plan voor de besteding van de middelen. Deze plannen hebben op de scholen de instemming van de MR-en. Een inventarisatie van alle plannen maakte duidelijk dat het grootste gedeelte van de middelen aangewend wordt voor de inzet van personeel. De extra personele inzet is divers; onder andere het mogelijk maken van kleinere klassen, het bieden van extra ondersteuning in kleinere groepen, maar ook inzet van gedragspecialisten/orthopedagogen en de inhuur van vakdocenten. De personele inzet wordt deels met eigen personeel uitgevoerd en deels door

externen. De externe personeelsleden verzorgen zowel reguliere functies als specialistische inzet zoals culturele vorming, coaching en bewegingsonderwijs. Van de in 2023 bestede middelen is circa 19% ingevuld door externe inzet.

Naast de extra inzet van personeel zijn ook middelen besteed voor de aanschaf van materialen en scholing.

Onderstaand een overzicht van de inzet in kalenderjaar 2023 per interventie

Categorie	Interventie	
A	Meer onderwijs om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij de spijkere	€ 364.800
B	Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkere	€ 1.080.500
C	Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen	€ 636.000
D	Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen	€ 52.500
E	(Extra) inzet van personeel en ondersteuning	€ 2.970.000
F	Ouderbetrokkenheid en digitale technologie/ randvoorwaarden	€ 259.800
O	Overig: deze extra rubriek is uitsluitend bedoeld voor (bestemmings)reserves voor werkloosheidskosten en dotatie aan de voorziening transitievergoeding	€ 0
Totaal inzet 2023		€ 5.363.600

Over kalenderjaar 2023 is € 5,5 miljoen subsidie ontvangen. Het verschil tussen het ontvangen bedrag en de totaal inzet 2023 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve, welke eind 2021 is gevormd. In de periode van augustus 2021 t/m december 2023 is totaal een bedrag van € 14,3 miljoen ingezet.

Eind oktober 2023 hadden de scholen plannen opgesteld voor € 16,5 miljoen, zijnde 93,4% van de beschikbare middelen.

De analyses maken inzichtelijk dat hiaten van leerlingen goed in beeld zijn en dat de middelen hiervoor naast de reguliere lessen gericht op worden ingezet. Dit gebeurt op veel scholen door extra onderwijsassistenten of voor een specifiek vakgebied ingehuurde begeleiding en zowel op leerling-niveau, in kleine groepjes als binnen de klas. De NPO-middelen zijn daarnaast ook aangewend om de mogelijkheden van (sociaal-emotionele) begeleiding van leerlingen uit te breiden. De omstandigheden voor leerlingen om optimaal tot leren te kunnen komen worden daarmee versterkt.

Het Ministerie van Onderwijs wil met de aanvullende bekostiging voor het verstrekken van een arbeidsmarkttoelage scholen met relatief meer uitdagende leerlingen beter in staat stellen om medewerkers te behouden en aan te trekken. Ook wil men hiermee het herstel van kansengelijkheid bevorderen. Twee scholen binnen de stichting komen niet in aanmerking voor de aanvullende bekostiging. De arbeidsmarkttoelage is met instemming van de Raad van Toezicht, GMR en de schooldirecties bovenschools ingezet, zodat alle personeelsleden binnen de stichting eenzelfde procentuele toelage krijgen. De extra benodigde middelen worden gefinancierd vanuit de reserves van de stichting.

Sociale veiligheid

Het staat scholen vrij gebruik te maken van ondersteuningsaanbod inzake sociale veiligheid. Veel scholen maken daar gebruik van, bijvoorbeeld door inzet van gedragsspecialisten of de implementatie van een programma, zoals bijvoorbeeld de Vreedzame School.

Jaarlijks monitort het bestuur de uitkomsten van de monitor sociale veiligheid op de scholen door een analyse op bestuursniveau te maken. De werkwijze hiervoor is vastgelegd in een kwaliteitskaart.

Op de onderdelen 'welbevinden' en 'sociale veiligheid' scoort de meerderheid (28 van de 30) van de scholen voldoende. Een derde (9 van de 30) van de scholen heeft uitval op het onderdeel 'aantasting sociale veiligheid'. Dit is de mate waarin de sociale- en de fysieke veiligheid van de leerling wordt aangetast naar beleving van de leerlingen. De uitval op de monitor sociale veiligheid wordt tijdens schoolbezoeken besproken.

Van de resultaten van de monitor sociale veiligheid wordt jaarlijks door elke school een analyse gemaakt, zowel op groeps- als op schoolniveau. Van de onderdelen welbevinden, sociale veiligheid en aantasting sociale veiligheid wordt op groepsniveau een verdiepte analyse gemaakt. Ook wordt een trendanalyse van meerdere jaren gemaakt. Uit de analyses volgt duiding van de uitkomsten, worden passende maatregelen genoemd en wordt beschreven wat daarvan de verwachte resultaten zijn.

De analyses van scholen maakten duidelijk dat de uitkomsten van de monitor op het gebied van aantasting sociale veiligheid soms niet overeenkwamen met de situatie in de klas. In de groepen zijn naar aanleiding van de uitkomsten gesprekken gevoerd (soms met de groep, soms met individuele leerlingen), die duidelijk maakten dat leerlingen de vragen bijvoorbeeld hadden betrokken op een situatie van lang geleden of buiten de context van de school. Hier en daar zijn uiteraard ook zaken aan het licht gekomen die wel inzet van passende maatregelen vereisten. Dit is door de scholen adequaat opgepakt. In sommige gevallen is hierbij ondersteuning van de adviseurs van het bureau ingezet. Aan het bestuur is een externe vertrouwenspersoon verbonden, die het bestuur jaarlijks rapporteert over signalen of klachten inzake sociale veiligheid. Deze signalen worden in het kwaliteitsteam van PCBO besproken en zo nodig worden de ervaringen benut om het beleid aan te scherpen.

2.3 Personeel & Professionalisering

Rotterdamse arbeidsmarkt

De onderwijsarbeidsmarkt in Rotterdam heeft te kampen met een lerarentekort en discontinuïteit in de teams op de scholen. Het personeelstekort binnen PCBO met als peildatum 1 oktober 2023 was 13,3 %. Hierin zagen we een kleine stijging ten opzichte van 2022 (10,4%, bron: Centerdata) maar een dalende trend met eerdere jaren (tekortcijfer 2021: 14,3%, bron: Centerdata). Als we het tekort binnen PCBO wegzetten tegen het regionale tekort (16,5%, bron: Centerdata) en het tekort in de G5 (18,0%, bron: Onderwijs010) dan wisten wij binnen PCBO in 2023 het aantal vacatures te beperken of ze toch redelijk goed in te vullen. Wij werkten in 2023 nauw samen met Rotterdamse en Haagse schoolbesturen om de effecten van het lerarentekort het hoofd te bieden. De afspraken die samen met Rotterdamse en Haagse schoolbesturen zijn gemaakt zijn over de inzet van uitzendkrachten hebben in 2023 een vervolg gehad. Concreet heeft zich dit vertaald in een samenwerking middels de Onderwijsregio. Hiervoor zijn in 2023 voorbereidingen getroffen. Naast de onderwijsregio vindt er periodiek overleg plaats tussen alle HR hoofden van de schoolbesturen in Rotterdam. In dit overleg is ook PCBO vertegenwoordigd. In 2023 zijn er concrete afspraken gemaakt over o.a. de stagevergoedingen voor HBO-ers, studieovereenkomsten, gezamenlijke werving en het aantrekkelijk maken van onderwijs in Rotterdam. Deze afstemming richt zich met name op het bundelen van de krachten, het elkaar niet beconcurreren en het versterken van de samenwerking tussen de diverse schoolbesturen.

Personeelsbestand 2023

Samenstelling personeelsbestand van PCBO op arbeidsvoorwaardengroep*:

	Totaal in fte**	OP in fte.	OOP in fte.	OOP-L in fte.	Directie in fte.	Stagiaires in fte.	Bestuurskantoor in fte.
2023	693,83	380,59	41,60	203,49	45,80	4,00	16,34
2022	722,07	417,55	38,98	181,64	46,61	18,06	17,22

* Hierin zijn bijna alle arbeidsvoorwaardengroepen meegenomen met uitzondering van arbeidsvoorwaardengroep: 'bestuurders'. In beide jaren waren dit twee bestuurders, met een totale omvang van 2,0 fte;

** Totaal aantal fte met peildatum 31 december van betreffende jaar (bron: HR2day).

In bovenstaande tabel zien we dat de totale omvang fte van PCBO in 2023 gedaald is ten opzichte van 2022. Wat ook zichtbaar wordt is de verschuiving in het aandeel OP-ers en OOP-ers. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en het daaraan gekoppelde personeelstekort is deze verschuiving verklaarbaar. Overige arbeidsvoorwaardengroepen zijn nagenoeg niet gewijzigd in vergelijking met het voorgaande jaar.

Samenstelling personeelsbestand van PCBO:

	Man	Vrouw
2023	100	825
2022	111	853

Het grootste deel van ons personeelsbestand bestaat uit vrouwen. In bovenstaande tabel is te zien dat het aandeel mannen iets is gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De verschuiving is echter minimaal.

Demografische samenstelling personeelsbestand van PCBO op peildatum 31 december in nominale aantallen:

	10-19 jaar	20-29 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-59 jaar	60-69 jaar
2023	7	110	235	270	184	119
2022	22	123	250	264	186	119

In bovenstaande tabel zien we dat er binnen PCBO in 2023 het totale personeelsbestand iets 'ouder' is geworden. Het grootste gedeelte van de medewerkers zit in de leeftijdscategorie van 30 tot 49 jaar.

Verzuim

Onderstaande kerngetallen typeren het verzuimpercentage, verzuimduur, nulverzuim en de verzuimfrequentie in 2023 in vergelijking tot het voorgaande jaar (2022) (bron: HR2day):

	Verzuimpercentage (%)	Gem. verzuimduur (dagen)	Verzuimfrequentie*	Nulverzuim (%)**
2023	5,3	23,43	1,20	44,68
2022	5,2	20,55	1,56	32,80

* Verzuimfrequentie: aantal keer per jaar dat een medewerker zich gemiddeld heeft ziekgemeld.

** Nul-verzuim: het percentage medewerkers dat in bepaald jaar niet verzuimd heeft.

We zien in deze cijfers dat het verzuimpercentage over 2023 in lijn ligt met het voorgaande jaar. Daarmee zitten we onder het landelijk gemiddelde en daar zijn we blij mee.

Wel is de verzuimduur in 2023 gestegen ten opzichte van 2022. Daarentegen is de verzuimfrequentie gedaald. Hieruit kunnen we afleiden dat medewerkers gemiddeld minder vaak ziek waren in 2023, maar wel iets langer.

Risico-Inventarisatie & Evaluatie

In 2023 zijn de laatste RI&E's van deze cyclus uitgevoerd door Perspectief. In 2024 geen nieuwe RI&E's noodzakelijk. Uitkomsten van de RI&E geven geen bijzonderheden die op bestuurlijk niveau iets van PCBO vragen, los van de school-specifieke thema's die aandacht vragen. Deze punten worden op schoolniveau belegd en opgepakt. Door Perspectief is in samenspraak met de schoolleiding van de betreffende school een plan van aanpak opgesteld. Monitoring van de voortgang en de actualiteit van de RI&E is belegd bij Perspectief.

Arbeidsmarkttoelage

In het kader van het NPO heeft t/m 31 juli 2023 al het personeel een toelage ontvangen van 10% ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Vanaf 1 augustus 2023 was deze toelage 6%.

Uitkeringen na ontslag

In geval van gedwongen ontslag zijn de gesprekken erop gericht om in alle redelijkheid tot een billijke en bij de onderwijssector passende ontslagvergoeding te komen waarbij de richtlijnen vanuit het Participatiefonds de ondergrens vormen en de berekeningsgrondslagen van de transitievergoeding een uiterste bovengrens. Ter voorkoming van uitkeringen na ontslag worden de maatregelen gehanteerd volgens het reglement van het Participatiefonds. Inspanningen worden verricht door het voeren van beoordelingsgesprekken en indien nodig uitvoeren van verbetertrajecten en het aanbieden van coaching/begeleiding bij zowel vaste als tijdelijke aanstellingen. Hierbij is het streven om bij mogelijk ontslag de werknemer te behouden in een (aangepaste) eigen functie en/of voor de eigen organisatie. Dit ook in het kader van duurzame inzetbaarheid.

In het verslagjaar zijn de kosten voor uitkeringen na ontslag € 203.509 waarvan € 74.528 is vergoed door UWV omdat dit transitievergoedingen waren in het kader van langdurige arbeidsongeschiktheid.

Regeling bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

Deze bijzondere bekostiging levert een bijdrage aan de professionalisering van personeel en de begeleiding van startende leraren en schoolleiders. De school stelt een bestedingsplan op en legt dit ter instemming voor aan de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. De gelden worden ingezet voor nascholing en coaching en begeleiding. De coaching en begeleiding vinden plaats door zowel interne als externe coaches.

Strategisch personeelsbeleid

In 2023 is gesproken over de contouren van het strategisch personeelsbeleid.

Daarbij is het belang aan de orde gekomen van het goede inzicht en overzicht zowel kwantitatief als kwalitatief van ons personeelsbestand. In de tweede plaats is het gegaan over het belang om de basisprocessen nog beter op orde te krijgen. Op schoolniveau wordt door de directeuren, zoals altijd, de koppeling gelegd tussen de onderwijskundige visie van de school, de opgave waar de school voor staat en de benodigde bezetting. In overleg met de MR worden hierin keuzes gemaakt. De adviseurs van de afdeling HR kunnen hierin een ondersteunde rol vervullen. In 2023 zijn er twee nieuwe hr-adviseurs benoemd. In 2024 wordt verder vormgegeven aan de invulling van de 'basis op orde'.

2.4 Huisvesting & Facilitaire zaken

Doelen en resultaten

De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Hoe beter de leeromgeving, des te beter leerlingen functioneren. Daarom spant de gemeente zich in om de onderwijshuisvesting waar nodig te verbeteren. PCBO participeert actief in het bestuurlijk overleg en werkt mee aan de totstandkoming van beleid.

Om te zorgen dat onze leerlingen onderwijs volgen in goede leeromgevingen wordt vanuit het bestuursbureau dagelijks gewerkt aan het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen. Om actief te kunnen blijven sturen op de kwaliteit van de huisvesting is in 2021 ons eigen huisvestingsbeleid door middel van een notitie nader geformuleerd. Het huisvestingsbeleid geeft heldere kaders en spelregels voor het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen binnen de ambities die binnen Rotterdam zijn geformuleerd.

In mei 2020 heeft de gemeente Rotterdam het integraal huisvestingsplan 2020-2023 vastgesteld.

	Proces doelstelling	Doel
<i>Nieuwbouw/renovatie</i>		
Da Costaschool (bouwheerschap overgedragen aan gemeente)	Selectie ontwerpteam	Behaald
Prinses Margrietschool	Vaststellen technisch ontwerp	Behaald
	Prijs en contractvorming (aanbesteding)	Behaald
Beatrixschool IJsselmonde	Vaststellen voorlopig ontwerp	Behaald
Steven Stermerdingschool	Goedkeuring businesscase	Behaald
Bogermanschool/Willem van Oranjeschool	Goedkeuring startnotitie	Behaald
Zalmplaat	Goedkeuring startnotitie	Behaald
Wilhelminaschool	Goedkeuring startnotitie	Behaald
Beatrix Zuider Gymnasium	Voorlopig ontwerp	Behaald

Nieuwbouw/renovatie

Voor de Da Costaschool is in 2018 met de gemeente overeengekomen dat voor deze school nieuwbouw zal worden gerealiseerd. De Gemeente is bouwheer voor dit project. Het project vraagt veel tijd. Verwachting nu is dat het pand eind 2026 opgeleverd zal worden.

In 2021 is voor de nieuwbouw van de Margrietschool een businesscase opgesteld, er is in 2022 een projectmanagementteam en een architect geselecteerd en in 2023 is het voorlopig en definitief ontwerp gerealiseerd. De bouw start begin 2024. Oplevering is naar verwachting zomer 2025. Daarna moet het oude gebouw nog worden gesloopt.

De businesscase voor de nieuwbouw van de Beatrixschool in IJsselmonde is opgesteld en is er een projectmanager geselecteerd. In 2023 is het voorlopig ontwerp goedgekeurd. In 2024 zal de tijdelijke huisvesting naar verwachting worden gerealiseerd.

De opgestelde businesscase van de Steven Stermerding is akkoord zodat gestart kan worden met de eerste fase van het bouwproject (selectie van bouwprojectmanagers).

Voor de Zalmplaat zijn in verband met het groeiend aantal leerlingen noodlokalen in gebruik genomen. In 2023 zijn afspraken met de gemeente gemaakt om gebruik te gaan maken van tijdelijke huisvesting in een nabijgelegen schoolgebouw in plaats van de noodlokalen. Ook is de startnotitie goedgekeurd zodat gewerkt kan worden aan de businesscase voor permanente uitbreiding van de huidige huisvesting.

De startnotitie van de Bogerman/Willem van Oranjeschool is in 2023 akkoord bevonden zodat gestart kan worden met de businesscase.

Voor de locatie Zuidergymnasiumbasisschool is in 2023 het voorlopig ontwerp vastgesteld. Planning is dat dit pand eind 2024 kan worden opgeleverd.

Contractonderhoud

In 2023 stond in de meerjarenonderhoudsplanung € 430.000 opgenomen voor contractonderhoud, hiervan is ca. € 352.00 uitgegeven.

In de planning wordt rekening gehouden met onvoorziene uitgaven (begroot bedrag per m2 bruto vloeroppervlakte) ca. € 50.000, deze post is dit jaar nauwelijks aangesproken. Per saldo is sprake van een onderbesteding van € 78.000.

Meerjarig onderhoud van de gebouwen

Volgens het meerjarenonderhoudsplan stond in 2023 ruim € 3 miljoen onderhoud gepland voor de scholen.

De gerealiseerde uitgaven bedragen per eind december € 1,4 miljoen.

Een deel van de geplande werkzaamheden zijn niet uitgevoerd vanwege nieuwbouw/renovatieplannen voor de betreffende panden.

Toekomstige ontwikkelingen

Ter voorbereiding van het nieuwe Integraal Huisvestingsplan 2024-2027 heeft de gemeente Rotterdam overleg gehad met de schoolbesturen. Eind 2023 is het concept IHP vastgesteld in de sectorkamer zodat het voorgelegd kon worden ter besluitvorming aan de gemeenteraad.

2.5 Financieel beleid

Doelen en resultaten

	Proces doelstelling	Doel
Goede inzet reservepositie	Een concrete volgende stap zetten in de afbouw van het vermogen	Deels behaald
Afnemende personele reserve scholen	Bevordering van kwalitatief goed onderwijs en afbouw vermogen	Doorlopend
<i>Gemeentelijke subsidies:</i>		
(V)SMW	Tijdige signalering van belemmeringen van leerlingen	Behaald
VVE	'Vliegende' start voor 2- en 3-jarigen	Behaald
Integrale beschikking	Gelijke kansen voor elk talent	Behaald
<i>Rijkssubsidie:</i>		
NPO	Terugdringen leerachterstanden	Loopt nog
Zij-instroom/studieverlof	Opleiding (toekomstige) collega's	Doorlopend
Professionalisering/begeleiding	Deskundigheidsbevordering	Doorlopend

Goede inzet reservepositie

Het begrote resultaat voor 2023 was negatief vanwege het voornemen extra middelen vanuit de reserves in te zetten ter bestrijding van de leervertraging als gevolg van corona en ter bevordering van kwalitatief goed onderwijs. Echter het gerealiseerde resultaat is positief voornamelijk door de extra bekostiging ten behoeve van arbeidsmarkttoelage, basisvaardigheden, de hogere indexatie en de krapte op de arbeidsmarkt waardoor formatieruimte niet kon worden ingevuld. In 2023 zijn we daarom gestart met een andere aanvliegroute. We proberen meer realistisch te begroten zodat we beter inzicht krijgen in de mate waarin we 'scherp aan de wind' varen en voorkomen dat we op papier negatieve financiële resultaten inboeken terwijl we in praktijk telkens positieve resultaten halen. Als we dit beter beheersen zijn we ook beter in staat om meerjarige keuzes te maken in het blijven financieren van bepaalde projecten, ook wanneer de overheidsfinanciering hiervoor zou eindigen, terwijl we tegelijkertijd de continuïteit van de organisatie kunnen borgen doordat we goed zicht houden op incidentele versus structurele baten en lasten. Daarom hebben we een andere begrotingswijze (opgebouwd vanuit de scholen in plaats van alleen centraal) en hebben we andere aannames gedaan rondom de baten (waarbij we redeneren vanuit waarschijnlijkheid van ontvangsten in plaats van zekerheid). In 2024 zal blijken of we hiermee gaandeweg beter zicht krijgen. In de tweede plaats hebben we de voorbereidingen getroffen voor de aanpassing van de onderhoudsvoorziening. Dit als gevolg van gewijzigde Rijksregulering. Door de langere horizon zal de voorziening eenmalig fors moeten worden opgehoogd. Onze reservepositie maakt dat dit voor PCBO geen probleem is.

Afnemende personele reserve scholen

Er wordt onverminderd veel aandacht gegeven aan het besteden van de spaarsaldi van voorgaande schooljaren. De gelden worden voornamelijk ingezet ter voorkoming van tekorten op het huidige jaar en de toekomstige jaren. De spaarsaldi van voorgaande schooljaren worden langzaam afgebouwd. In 2023 is een lichte afname gerealiseerd.

(Voor)School Maatschappelijk Werk ((V)SMW)

Doel van het (V)SMW is het bieden en/of regelen van school gebonden zorg- en hulpverlening aan kinderen/leerlingen en hun ouders/ verzorgers en het ondersteunen van de (voor)schoollocatie binnen de zorgstructuur waarvan de (v)SMW'er deel uitmaakt. De (V)SMW'er biedt kortdurende hulpverlening, toeleiding naar hulp en schoolondersteuning (ondersteuning aan de leerkracht en in de klas). In juni 2023 is de subsidie over 2022 vastgesteld door de gemeente conform de beschikking en verantwoording. De verantwoording over 2023 is in april 2024 ingediend bij de gemeente. De activiteiten zijn conform de aanvraag uitgevoerd.

Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE)

De peuterspeelzalen worden bekostigd vanuit de gemeentelijke subsidie VVE. Het doel is een 'vliegende start' realiseren voor twee- en driejarige kinderen. Alle peuterspeelzalen bieden 960 uur voorschoolse educatie aan. De subsidie wordt verleend op basis van het aantal groepen. In 2023 zijn 30 groepen door de gemeente bekostigd.

In juni 2023 is de verantwoording over 2022 goedgekeurd door de gemeente. De verantwoording over 2023 is in april 2024 ingediend bij de gemeente.

Integrale beschikking Rotterdams Onderwijsbeleid

De subsidie wordt verleend ten behoeve van de uitvoering van activiteiten/prestaties in het kader van Schoolontwikkelingsbudget, dagprogrammering CZ, burgerschapsinitiatieven, Rotterdamse Lerarenbeurs, vermindering ervaren werkdruk, talentscouting, zij-instroom, schakelklassen, ouderbetrokkenheid en duurzame inzet leraren. De subsidie over 2021/2022 is in mei 2023 definitief vastgesteld door de gemeente. De afrekening over het schooljaar 2022/2023 is in januari 2024 ingediend bij de gemeente. De activiteiten zijn als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt deels niet uitgevoerd.

NPO

Het Nationaal Programma Onderwijs is er voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Met dit extra geld kunnen scholen hun leerlingen en leraren helpen coronavertragingen aan te pakken. Met het uitvoeren van een schoolscan hebben scholen zicht gekregen op vertragingen en behoeften bij hun leerlingen en naar aanleiding daarvan keuzes gemaakt uit de 'menukaart' met interventies. Aan het begin van het schooljaar 2021/2022 zijn begrotingen/plannen opgesteld op basis van de gemaakte keuzes. De plannen zijn begin van het schooljaar 2022/2023 geëvalueerd en bijgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de verlengde bestedingstermijn tot juli 2025.

Professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

Deze bijzondere bekostiging levert een bijdrage aan de professionalisering van personeel en de begeleiding van startende leraren en schoolleiders. De school stelt een bestedingsplan op en legt dit ter instemming voor aan de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. De gelden worden ingezet voor nascholing en coaching en begeleiding. De coaching en begeleiding vinden plaats door zowel interne als externe coaches.

Opstellen beleidsrijke meerjarenbegroting

Sinds 2019 wordt gewerkt met een ontwikkelagenda die met de jaren meer inhoud heeft gekregen aan de hand van de strategische keuzes en waarin de koppeling tussen de ontwikkelthema's en de inzet van middelen zichtbaarder wordt. In 2023 zijn de schooldirecties gevraagd een meerjarenbegrotingen op te stellen voor alle schooluitgaven, waar voorheen ze alleen gevraagd werden een begroting op te stellen op het gebied van ICT, onderwijsleerpakket en meubilair. Vijfjaarlijks wordt de dotatie aan de onderhoudsvoorziening herrekend.

Investeringsbeleid

De schooldirecties stellen een meerjarige begroting op voor de investeringen in onderwijsleerpakket, ICT en meubilair.

De realisatie van de investeringen ten opzichte van de geplande investeringen blijft ook dit jaar weer opvallend achter. Voor wat betreft het onderwijsleerpakket is de vervanging van methoden uitgesteld vanwege de tijdsinspanning die het kost om te komen tot een keuze voor een nieuwe methode en deels zijn methodes omgezet naar jaarlijkse kosten in plaats van een eenmalige aanschaf. Materialen zijn deels aangeschaft vanuit de subsidie NPO, waardoor ze niet uit de investeringsbegroting zijn bekostigd.

Treasury

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het treasurymanagement van de stichting. Het treasurybeleid is in een statuut vastgelegd. De algehele doelstelling voor de treasuryfunctie bij PCBO is dat deze de financiële continuïteit van de organisatie waarborgt. Het beleid is erop gericht om een zo hoog mogelijk rendement te combineren met een zo laag mogelijk risico. Deze afweging wordt meegenomen in de

productkeuze naar aard, looptijd en beschikbaarheid van middelen. Vanwege de negatieve rente op spaarrekeningen is PCBO in 2020 overgestapt naar schatkistbankieren. Inmiddels is geen sprake meer van negatieve rente, maar de spaarrente bij het schatkistbankieren ligt nu aanmerkelijk hoger dan bij de commerciële banken. De publieke middelen staan op een rekening-courant bij het Rijk.

De obligatieportefeuille is gesplitst in een privaat en een publiek deel. Het private deel zal worden belegd volgens een matig defensief risicoprofiel. De publieke beleggingen worden afgebouwd.

Het treasurystatuut voldoet aan de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016, nr. WJZ/800938, houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten en de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018, nr. FEZ/1402273, houdende wijziging van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 in verband met aanpassing van de definitie van lidstaat in relatie tot de voorwaarden met betrekking tot het aangaan van leningen.

In 2023 zijn 4 leningen afgelost in de publieke portefeuille. In de private portefeuille hebben wijzigingen plaatsgevonden binnen het Duurzaamfondsenmandaat en het Duurzaam Beleggenmandaat. De overige private middelen worden alleen kortlopend weggezet op spaarrekeningen bij solide banken.

	31-12-2022	31-12-2023	
Vast rentende obligaties met looptijd 2023 resp. 2024-2033, waarde	3.734.072	3.147.856	publiek
duurzaam fondsen mandaat	2.326.181	2.352.687	privaat
duurzaam beleggen mandaat	2.427.987	2.443.339	privaat
Spaarrekeningen, saldi	5.306.917	4.953.860	privaat
Schatkistbankieren	42.238.075	45.142.405	
Betaalrekeningen, saldi	18.127	16.468	
Kassaldi	8.991	9.172	
De obligaties vallen vrij in nominale waarde (x € 1.000) in 2024: 400, 2025: 800, 2026: 950, 2027: 700 en 2033: 500			

Allocatie van middelen

De budgetten worden per school berekend. De ontvangen subsidies worden over de verschillende beleidsterreinen verdeeld op basis van de berekeningsgrondslagen waarna budgethouders op basis van hun plannen reallocaties kunnen voorleggen aan het College van Bestuur.

De budgetten zijn voor de school taakstellend op de middellange termijn. Hierdoor wordt het mogelijk om budgetten over meerdere jaren te verdelen. Voor fluctuaties in de uitgaven worden reserves aangehouden. Op basis van de keuze voor deze vorm van financieel beleid worden de jaarlijkse vergoedingen van het rijk voor de volgende zaken aangewend:

- ter bestrijding van de jaarlijkse exploitatiekosten van de scholen in personele en materiële zin;
- toevoeging van een deel van de vergoeding aan voorzieningen of aan de reserve ter dekking van een mogelijke meerjarenbegroting.

Met ingang van de vereenvoudigde bekostiging per 2023 is het allocatiepercentage vastgesteld door de kosten van de bestuursbrede begroting om te zetten in een percentage van de basisbekostiging inclusief de onderwijsachterstandsmiddelen. In de bestuursbrede begroting zijn opgenomen de kosten voor centraal afgedekte risico's, het bestuurskantoor en de huisvestingslasten.

De allocatie zal jaarlijks bij het opstellen van de meerjarenbegroting worden geactualiseerd.

Onderwijsachterstandsmiddelen

De onderwijsachterstandsmiddelen worden conform de bekostigingsmethodiek op basis van schoolscores van het CBS over de scholen verdeeld.

De middelen worden ingezet voor (extra) personele inzet.

Binnen PCBO is een leernetwerk van directeuren, het CZ Meesterlab, hierin wordt nagedacht over het bestrijden van achterstanden door kwalitatief goed onderwijs en het binden en boeien van leerkrachten voor scholen op Zuid. Hierbij is uitgangspunt dat elke school dit doet vanuit de eigen ontwikkelingsfase. Op

initiatief van het Meesterlab is een regionale kennisagenda tot stand gekomen. Opleidingsinstituten, onderzoeksinstellingen en scholen werken samen aan onderwijsontwikkeling in de scholen. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoer van de agenda onder de naam Leerschool Rotterdam-Zuid, voor een nadere beschrijving zie hoofdstuk 2.1.

Planning- en controlecyclus

Voor de planning en control wordt gebruik gemaakt van aparte software. Capisci maakt budgetbeheer op schoolniveau makkelijker, zodat directeuren beter in staat zijn om hun financiële stand van zaken te beheren. Hiermee wordt het eigenaarschap en de financiële bewustwording bij directeuren versterkt.

De directies stellen zelf hun schoolbegroting op, waarna deze besproken wordt met de financiële administratie. De begroting van de bestuursbrede kosten wordt opgesteld door de financiële administratie. De totale begroting op bestuursniveau wordt besproken met het College van Bestuur en voorgelegd aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring.

Voor 2024 is een gesprekkencyclus ingepland om gezamenlijk de uitputting van de begroting te volgen en daar waar nodig aangepaste prognoses op te stellen. Zo werken we met een betere planning en control cyclus waar uit wordt gegaan van reële inschattingen en op basis van een actueel bijgewerkte boekhouding waar nodig bijgestuurd kan worden.

Periodiek wordt een rapportage opgesteld op bestuursniveau met de realisatie en een bijgestelde prognose, welke wordt besproken met de auditcommissie en wordt voorgelegd aan de Raad van Toezicht.

2.6 Continuïteitsparagraaf

De volgende onderdelen uit de continuïteitsparagraaf zijn opgenomen in de verantwoording op het financieel beleid:

- Prognose voor medewerkers en leerlingen en de toelichting daarop in hoofdstuk 3.3;
- Meerjarenbegroting (Staat van baten en lasten en MJ balans en de toelichting daarop in hoofdstuk 3.4).

De rapportage van het toezichthoudend orgaan is opgenomen in het verslag intern toezicht.

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

De functies en verantwoordelijkheden van toezichthouder, bestuur en directie zijn beschreven in een toezichtskader, bestuursreglement, managementstatuut, functiebeschrijvingen en overige beleidsdocumenten.

De financiële risico's worden beheerst door het opstellen van een begroting en periodieke managementrapportages. Ter voorkoming van fraude wordt het vier ogen principe toegepast. De beheersing van de onderwijskwaliteit wordt beschreven in onze kwaliteitscyclus.

Risico's kunnen voor PCBO leiden tot materiële of immateriële schade. Ook kunnen risico's ervoor zorgen dat wij worden belemmerd bij het verwezenlijken van doelstellingen. Daarmee kunnen risico's het geven van goed onderwijs in de weg staan. Wij zijn ons dan ook bewust van het belang van risicomanagement. Het vergt voortdurend aandacht om adequaat inhoud en vorm te geven aan het monitoren van risico's met behulp van een risicobeheersingssysteem. De risico's zijn talrijk en spelen zich op verschillende niveaus binnen en buiten de organisatie af. Risico's zijn volop zichtbaar, maar soms ook vrij onzichtbaar. Risico's kunnen schuilen in processen, methoden, administratieve aanpakken, een aanpassing in de strategie, de externe omgeving, maar ook in gedrag en houding.

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In 2023 hebben we een externe partij gevraagd om samen met ons de risico-analyse opnieuw tegen het licht te houden. Dit traject is nog niet afgerond en heeft dan ook nog geen weerslag in voorliggende risicoanalyse. In 2024 zal dit traject verder worden vervolgd en ook worden vervlochten in de nieuwe Koers. Onderstaand vindt u de weergave van risico's en maatregelen zoals die ook eerder zijn benoemd. Voordat wij daar een opsomming van geven beschrijven wij het soort risico's die kunnen optreden.

Vermijdbare risico's

Interne risico's die te beheersen zijn en die in principe vermijdbaar of te voorkomen zijn. Voorbeelden zijn onjuist en/of onethisch handelen van medewerkers of risico's in routinematige operationele processen. Deze risico's moeten proactief gemanaged worden door (het regelmatig) checken van processen en regels rondom gedrag en besluitvorming.

Strategische risico's

Deze risico's ontstaan door een door de organisatie gekozen strategie en zijn daarmee vrijwillig aangegane risico's. Risico's en de vermoedelijke opbrengsten van de gekozen strategie worden hierbij afgewogen. De meerwaarde van een strategie maakt dat de risico's als onvermijdelijke keerzijde van de strategie worden gezien. Bij deze risico's dient natuurlijk wel de kans van optreden en/of hun mogelijke impact te worden verkleind. Bij deze risico's dient een terugkerende dialoog te worden georganiseerd.

Externe risico's

Dit zijn niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij bijvoorbeeld aan macro economische, politieke, demografische omstandigheden. Deze risico's dienen te worden geïnventariseerd te worden en ook hier dient een dialoog over plaats te vinden.

	Onderwerp	Beheersingsactiviteiten
Vermijdbare risico's	Informatie en communicatie technologie Privacy Gezonde huisvesting Gezondheidsmanagement	- Implementatie zorgeloos in de Cloud - Opdracht ICT-security check - Implementatie IBP-beleid - Ventilatieonderzoek - Verzuimbeleid - Vitaliteitsbeleid - Herverzekering eigen risico WGA
Strategische risico's	Kwaliteit van onderwijs Personeelsplanning	- Visie op leren - Beschrijving kwaliteitscyclus - Voorbereiding en start "slim Organiseren" - Implementatie communicatieplan - Visie goed werkgeverschap
Externe risico's	Demografische ontwikkelingen Politieke omstandigheden	- Diverse analyses gebiedsontwikkelingen - Deelname aan landelijke en stedelijke gremia

In voorkomend geval geven we aandacht aan opgetreden risico's. Deze risico's worden ingebed in een systeem en in geval van majeure beleidsvoornemens wordt een risicoafweging inzichtelijk gemaakt.

Onderstaande tabel bevat de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen:

Omschrijving Risico	Gevolgen	Mitigerende maatregelen
tekort aan leraren	tekort aan kwalitatief goed personeel	actieve samenwerking met PABO's, traject voor zij-instromers, begeleiding voor starters, nadenken over alternatieve onderwijsconcepten
Resultaat: In 2023 zijn via het zij-instroomtraject, flexibele PABO en verkorte deeltijd 15 personeelsleden gestart. 2 zij-instromers hebben hun diploma behaald en zijn als bevoegd leerkracht benoemd.		
tekort aan directeuren	tekort aan kwalitatief goed personeel	intern opleidingstraject /kweekvijver
Resultaat: Afgelopen jaren zijn regelmatig (adjunct-)directeuren benoemd vanuit de eigen kweekvijver.		
oplopend verzuim	discontinuïteit van het onderwijs	actief casemanagement door de arbeidsdeskundige, leidinggevend en afdeling HR
Resultaat: Ons verzuimpercentage is redelijk stabiel afgelopen jaren met circa 5%		
afnemend leerlingaantal	teruglopende inkomsten en teruglopend marktaandeel	in begroting en formatie sturen op aantal groepen en aantal medewerkers, inzet adviseur marketing en communicatie
Resultaat: Het leerlingaantal is relatief stabiel.		
binnenklimaat voldoet niet aan richtlijnen	gezondheidsrisico's en slechtere prestaties leerlingen	ventilatie verbeteren en luchtkwaliteit monitoren

Resultaat: De scholen zijn in 2021 uitgerust met CO2-meters zodat leerkrachten zicht hebben op de luchtkwaliteit in de lokalen. Voorts zijn bouwkundige aanpassingen aangebracht waardoor scholen voldoen aan de gestelde norm.		
onderwijskwaliteit niet op orde	tegenvallende resultaten leerlingen	zichthouden op en verbetering van de kwaliteit (zie § 2.2)
Resultaat: De definitie van kwaliteit is 2021 uitgewerkt. Wanneer scholen hun doelen niet dreigen te halen worden verbeterplannen opgesteld. PCBO heeft 1 zeer zwakke school. Alle andere scholen scoren boven de signaleringswaarden.		

Verder blijven we werken aan bewustwording onder medewerkers van privacy en cybersecurity. Cyberincidenten kunnen reputatieschade opleveren en ook de continuïteit van het onderwijs in gevaar brengen.

Informatiebeveiliging en privacy (IBP)

In 2023 zijn er nieuwe stappen gezet om beter inzicht te krijgen op rechtmatige toegang en het opschonen en verwijderen van persoonsgegevens. Daarnaast is er een privacy check uitgevoerd op drie locaties. PCBO laat hiermee zien dat de volgende fase van de verbetercyclus - checken - is aangebroken. Door deze cyclus te monitoren en te controleren worden kwetsbare punten helder en kan er gewerkt worden aan een meer veilige omgeving. Ook met deze check is gebleken dat er verschillen waren, maar dat de inspanningen van de organisatie vruchtbaar zijn. De AVG-kennis en bewustwording op de werkvloer is weer toegenomen. Aandachtspunten zijn zorgen voor iets meer aantoonbaarheid en verankering van het AVG-gedachtengoed binnen de gehele organisatie.

Door regelmatig een stapje terug te doen, houdt men overzicht. Alleen op die manier kan PCBO de AVG (wet- en regelgeving) toepassen in de praktijk en privacy écht waarborgen.

Belangrijkste uitgevoerde actiepunten

- 1) Controle toegang op Microsoft 365 accounts
- 2) Dataminimalisatie – Voorzetting van het verwijderen van oude persoonsgegevens uit de verschillende systemen
- 3) Koppeling van de ICT-werkgroep aan de planning van de benodigde AVG-activiteiten
- 4) Besluit met betrekking tot de start en inrichting van de in voering van het normenkader Funderend Onderwijs
- 5) Check verwerkersovereenkomsten
- 6) Privacy-check uitgevoerd op locaties

Top 4 risico's

- 1) Proces-eigenaarschap nog onvoldoende ingebed in het (management)structuur
- 2) Onduidelijkheid over impact AVG-activiteiten op locatie/werkvloer onduidelijkheid leidt tot onvoldoende accountability en verminderde bewustwording
- 3) Aansluiting bij FO-planning in onderwijsland opnemen in jaarplanning, ook per locatie.
- 4) De verwerking van privacygevoelige gegevens op afstand.

Vanaf februari 2023 hebben we een Back-up activeringssysteem, wat zorgt voor het waarborgen van op maat gemaakte geautomatiseerde processen, waarbij data op user-, file- en procesniveau worden opgeslagen.

3. VERANTWOORDING VAN DE FINANCIËN

Dit hoofdstuk verantwoordt de financiële staat van het bestuur. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer en is los van de jaarrekening te lezen. De eerste paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de balans. In de tweede paragraaf komt de financiële positie van het bestuur aan bod.

3.1 Staat van baten en lasten en balans

	Vorig jaar (T-1) 2022	Begroting verslagjaar (T) 2023	Realisatie verslagjaar (T) 2023	Vershil verslagjaar t.o.v. begroting	Vershil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN					
Rijksbijdragen	69.939.039	68.846.000	73.194.229	4.348.229	3.255.190
Overige overheidsbijdragen en subsidies	10.113.029	10.174.000	11.212.151	1.038.151	1.099.122
Baten werk in opdracht van derden	0	0	0	0	0
Overige baten	1.798.778	1.038.000	1.719.816	681.816	-78.962
TOTAAL BATEN	81.850.846	80.058.000	86.126.196	6.068.196	4.275.350
LASTEN					
Personeelslasten	63.942.676	68.102.000	68.335.406	233.406	4.392.730
Afschrijvingen	1.454.356	1.368.000	1.422.210	54.210	-32.146
Huisvestingslasten	4.883.392	7.197.000	7.269.503	72.503	2.386.111
Overige lasten	7.765.856	8.040.000	9.130.396	1.090.396	1.364.540
TOTAAL LASTEN	78.046.280	84.707.000	86.157.515	1.450.515	8.111.235
SALDO					
Saldo baten en lasten	3.804.566	-4.649.000	-31.319	4.617.681	-3.835.885
Saldo financiële baten en lasten	212.965	42.000	1.657.290	1.615.290	1.444.325
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0	0
TOTAAL RESULTAAT	4.017.531	-4.607.000	1.625.971	6.232.971	-2.391.560

Algemeen beeld verschil ten opzichte van de begroting

We zien een afwijking van € 6,2 mln tussen het resultaat zoals begroot en het uiteindelijke resultaat. Deze afwijking is minder groot dan voorgaande jaren, maar desondanks nog steeds fors. Zoals eerder toegelicht is ons streven om de afwijking tussen begroot resultaat en gerealiseerd resultaat in de komende jaren verder te verkleinen. De verschillen lichten we hieronder toe. Twee zaken spelen hierbij een grote rol.

Allereerst hebben we onze ontvangsten te behoudend ingeschat. We zien dat we een aantal subsidies hebben ontvangen waarvan we bij het opstellen van de begroting niet zeker waren en deze dus niet hebben meegenomen. Tegelijkertijd merken we dat het ons moeite kost om voldoende personeel te vinden. Ons personeelsbestand is afgelopen jaar licht gedaald, terwijl we hadden gerekend met (en gehoopt op) een minimaal gelijkblijvend aantal fte's in loondienst. Dit is helder terug te zien in bovenstaande cijfers: de Rijksbijdragen zijn hoger dan begroot (o.a. door extra indexatie), maar onze personele lasten zijn nauwelijks hoger dan begroot (ondanks extra indexatie).

Meer specifieke toelichting van de verschillen
De Rijksbijdrage is hoger dan begroot. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:
Meer indexatie dan begroot (1 mln)
Hogere subsidie arbeidsmarkttoelage (1,3 mln)
Hogere subsidie basisvaardigheden (0,8 mln)
Extra subsidie ventilatie (1,1 mln)

De overige overheidsbijdragen zijn hoger dan begroot. Dit komt met name door nieuwe subsidie voor Lekker Fit (0,5 mln) en een verhoging van de ROB-subsidie (0,5 mln)

De personele lasten zijn vrijwel zoals begroot. Toch is dit niet positief. Een hogere indexatie vertaalt zich immers in de loonsom. De beperkte stijging laat zien dat we minder fte's in dienst hadden dan begroot. Vacatures voor leerkrachten konden niet altijd worden ingevuld, wat is opgevangen door extra inzet van onderwijsondersteunend personeel met lesgevende taken.
Financieel gezien leidt dit tot lagere kosten omdat deze functiegroep lager is ingeschaald.

De overige lasten zijn hoger dan begroot. Dit komt met name doordat er meer sprake is van externe inhuur. Deze is weer deels het gevolg van eerder genoemde moeite om vast personeel te vinden.

Tijdens het opstellen van de begroting was de rente nog negatief, waardoor in de financiële baten alleen beleggingsopbrengsten waren meegenomen. De rente op het schatkistbankieren liep gedurende 2023 gestaag op tot 3,9% waardoor de rentebaten ruim 1,6 miljoen boven de begroting zijn.

Verschillen ten opzichte van vorig jaar

De totale Rijksbijdragen zijn gestegen in vergelijking met 2022 door de wijziging van de bekostigingsbedragen, subsidies voor basisvaardigheden en ventilatie.

De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn gestegen door de verhoging van de subsidie Rotterdams onderwijsbeleid en Lekker Fit.

De personele lasten zijn hoger door de loonstijging en arbeidsmarkttoelage en meer inhuur van extern personeel.

De uitgaven voor aanpassingen van de ventilatie veroorzaken de stijging in de huisvestingslasten.

Bij de overige lasten zit de stijging vooral op de post overige lasten. Door het tekort aan leerkrachten zijn subsidies in het kader van ROB, basisvaardigheden en werkdruk meer ingezet voor de inkoop van activiteiten.

De financiële baten zijn gestegen doordat de negatieve rente eind 2022 weer is omgeslagen naar positieve spaarrentes.

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2022	Realisatie verslagjaar (T) 2023
ACTIVA		
VASTE ACITVA		
Materiële vaste activa	6.637.235	6.138.716
Financiële vaste activa	7.902.478	7.544.336
Totaal vaste activa	14.539.713	13.683.052
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	3.530.302	4.818.164
Kortlopende effecten	586.216	400.000
Liquide middelen	47.572.110	50.121.905
Totaal vlottende activa	51.688.628	55.340.069
TOTAAL ACTIVA	66.228.341	69.023.121
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Private reserve	9.168.864	9.247.149
Bestemmingsreserves privaat	572.591	483.378
Bestemmingsreserves publiek	34.679.822	36.374.253
Overige reserves en fondsen	110.686	53.154
Totaal eigen vermogen	44.531.963	46.157.934
VOORZIENINGEN	11.867.551	12.939.315
LANGLOPENDE SCHULDEN	35.929	10.853
KORTLOPENDE SCHULDEN	9.792.898	9.915.019
TOTAAL PASSIVA	66.228.341	69.023.121

Mutaties ten opzichte vorig jaar

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa bestaan uit investeringen, desinvesteringen en afschrijvingen.

De investeringen in 2023 bestaan voor

- ca. € 419.000 uit ICT, waaronder digitale schoolborden en laptops,
- ca. € 319.000 uit meubilair,
- ca. € 136.000 uit onderwijsleermethoden,
- ca. € 42.000 uit vervoersmiddelen
- en zonnepanelen voor € 6.000.

Daarentegen is ook gedesinvesteerd voor een oorspronkelijke aanschafwaarde ad € 1.092.000, opgebouwd uit € 504.000 aan ICT-middelen, € 132.000 aan meubilair, € 420.000 aan onderwijsleermethoden en € 36.000 vervoersmiddelen. De boekwaarde van de totale desinvesteringen bedroeg ca. € 49.000.

Financiële vaste activa

De private effecten bestaan per jaareinde uit een duurzaam fondsenmandaat en een duurzaam beleggen

mandaat. De publieke portefeuille bestaat uit obligatieleningen van diverse financiële instellingen. In 2024 zal een bedrag van € 400.000 nominaal worden afgelost. Deze leningen zijn verplaatst van de financiële vaste activa naar de kortlopende effecten.

Vorderingen

De vorderingen bestaan uit vorderingen op de gemeente in verband met het betaalritme, het rijk voor de bekostiging asielzoekerskinderen, huren, subsidies en voorgesloten kosten.

Het totale saldo van de vorderingen is met € 1.288.000 gestegen ten opzichte van 2022. De stijging van de vordering op de gemeente betreft voornamelijk de subsidie ROB, omdat deze in 2022 werd verminderd door een terugbetaling inzake de afrekening 2021/2022. De vooruitbetaalde kosten zijn hoger doordat meer activiteiten zijn ingekocht, waarbij facturen voor het schooljaar 23/24 in 2023 zijn betaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2023 per saldo met ruim € 2.500.000 toegenomen. Voor de verklaring hiervan wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is per saldo met € 1,6 miljoen toegenomen. De grootste fluctuaties betreffen de reserves personeel en huisvestingsbeleid. De stijging van de personele reserves ad € 1,8 miljoen komt voornamelijk doordat vacatureruimte niet kon worden ingevuld noch met intern noch met extern personeel.

De daling van de reserve huisvestingsbeleid was voorzien omdat de eigen bijdrage voor de aanpassingen aan de ventilatiesystemen ten laste van deze reserve komt.

Voorzieningen

De voorzieningen betreffen een voorziening voor jubilea, onderhoud, eigendomsgebouwen, schoolpleinen, langdurige arbeidsongeschiktheid.

- In de voorziening voor meerjarig onderhoud van de schoolpanden zijn het binnen- en het buitenonderhoud opgenomen. De dotatie vindt in 2023 voor de laatste keer plaats op basis van de in 2018 geactualiseerde planning. De kosten voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht.
In 2024 wordt de voorziening aangepast op basis van de geactualiseerde meerjarenplanning en de verplichte componentenmethode.
- In de voorziening onderhoud eigendomsgebouwen zijn het binnen- en buitenonderhoud opgenomen van het kantoorpand, de vergaderlocatie en de woonhuizen. Hierbij is rekening gehouden met een opbouw per gebouw, maar niet per onderhoudscomponent. Ook deze voorziening zal in 2024 worden aangepast.
- De voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid betreft kosten in verband met het vertrek van medewerkers in het kader van arbeidsongeschiktheid voor zover deze niet gedekt zijn door de afgesloten WGA-verzekeringen, zijnde het eigen behoud op de stop-losverzekering van Loyalis. De in 2023 betaalde uitkeringen vallend onder deze verzekering zijn ten laste van de voorziening gebracht.
- De voorziening jubilea betreft kosten in verband met de gratificaties voor 25- en 40-jarige onderwijsjubilea. De dotatie aan de voorziening jubilea is gebaseerd op de gewenste grootte aan het einde van het kalenderjaar op grond van het aantal formatieplaatsen. De onttrekkingen bestaan uit de in het verslagjaar uitgekeerde gratificaties.

De voorziening groot onderhoud is toegenomen, de dotatie voor toekomstige uitgaven is hoger dan de gerealiseerde uitgaven in 2023.

De dotatie aan de voorziening schoolpleinen is gebaseerd op plannen van de scholen voor de herinrichting van hun plein en de toezegging vanuit het bestuur aan scholen met nieuwbouw. De vrijval betreft de pleinen van de Sleutel en het Open Venster, welke inmiddels gereed zijn.

Schulden

De schulden bevatten diverse posten zoals de handelscrediteuren, te betalen loonbelasting, een reservering voor vakantiegeld en overlopende passiva.

De toenames betreffen voornamelijk de schulden aan de belastingdienst en het pensioenfonds en de reservering vakantiegeld als gevolg van de salarisverhogingen en nog te besteden OCW subsidie voor basisvaardigheden. Deze toenames worden grotendeels tenietgedaan door de daling van de handelscrediteuren, waardoor het totaal van de kortlopende schulden met € 122.000 stijgt.

3.2 Financiële positie

Kengetallen

Kengetal	Realisatie Vorige jaar (T-1)	Realisatie Vorige jaar (T)	Begroting T-1	Begroting T-2	Begroting T-3	Signaleringswaarde
	2022	2023	2024	2025	2026	
Solvabiliteit 2 (Eigen vermogen + voorzieningen) / Balanstotaal	0,85	0,86	0,86	0,86	0,85	Ondergrens: < 0,3
Weerstandvermogen Eigen vermogen / totale baten (incl. financiële baten)	0,54	0,53	0,43	0,45	0,44	Ondergrens: < 0,05
Liquiditeit Vlottende activa / Kortlopende schulden	5,28	5,58	5,60	5,44	5,38	Ondergrens: 0,75 (bij totale baten boven €12 mln)
Absolute omvang liquide middelen in miljoen	€ 47,6	€ 50,1	€ 47,3	€ 42,1	€ 41,8	€ 100.000
Huisvestingsratio (Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen/terreinen) / totale lasten	6,3%	8,5%	7,9%	8,3%	8,1%	Bovengrens: > 10%
Rentabiliteit Resultaat / totale baten (incl. financiële baten) * 100%	4,89%	1,85%	-3,54%	-0,76%	-1,33%	Afhankelijk van de financiële positie
Reservepositie (o.b.v. signaleringswaarde OCW) (Feitelijk publiek eigen vermogen -/ Signaleringswaarde publiek eigen vermogen) / totale baten	28,8%	29,0%	18,8%	19,4%	18,6%	Bovengrens: > 0
Signaleringswaarde Mogelijk Bovenmatig Eigen Vermogen (Feitelijk publiek eigen vermogen / normatief eigen vermogen)	3,13	3,32	2,45	2,46	2,39	Bovengrens: > 1

* Huisvestingsratio is geen verplicht kengetal meer en kent daardoor geen signaleringswaarde meer vanuit OCW.

Kengetal	Realisatie Verslagjaar (T-1)	Realisatie Verslagjaar (T)
	2022	2023
Solvabiliteit 2 excl. privaat vermogen	0,83	0,83
Weerstandsvermogen excl. privaat vermogen	0,42	0,41
Liquiditeit excl. privaat vermogen	4,28	4,60

Toelichting op de financiële positie

Alle kengetallen voldoen aan de door de inspectie gestelde waarden waarbij de reservepositie onderwerp van gesprek blijft.

De solvabiliteit blijft ongeveer gelijk ondanks de stijging van het eigen vermogen in 2023 omdat ook het balanstotaal is toegenomen door de toename van zowel de vorderingen als de liquide middelen. Ook voor de toekomstige jaren blijft de solvabiliteit stabiel omdat de daling van het eigen vermogen gelijke tred houdt met de daling van het balanstotaal.

De rentabiliteit is in 2023 lager dan in 2022 doordat het resultaat minder positief was en de totale baten zijn toegenomen o.a. als gevolg van de subsidies voor ventilatie en basisvaardigheden die dit jaar zijn ontvangen. In de komende jaren zullen de reserves worden ingezet waardoor negatieve cijfers worden begroot.

De liquiditeitsratio is in 2023 gestegen door de toename van de liquide middelen. De stijging van de liquide middelen wordt voornamelijk veroorzaakt door het positief resultaat en de toename van de voorzieningen.

Het weerstandsvermogen is licht gedaald ten opzichte van 2022, omdat de baten in verhouding harder zijn gestegen dan het eigen vermogen.

Reservepositie

Vanaf 2016 is de reservepositie van PCBO gestaag opgelopen. De hoofdoorzaken zijn onvoorziene financiële bijdragen vanuit OCW en niet ingezette personele middelen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. De signaleringswaarde voor het mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen is voor PCBO 3,3 en wordt berekend door het publiek eigen vermogen (€ 36,4 mln) te delen door het normatief eigen vermogen (€ 11,0 mln). Bij een waarde van 1,0 is geen sprake van een mogelijk bovenmatig eigen vermogen. Als PCBO hebben we scholen die te maken hebben met bovenmatige uitdagingen. Wij willen onze leerlingen en leerkrachten zo goed mogelijk ondersteunen. We zijn daarin in basis bereid om bepaalde lopende zaken te blijven financieren, ook wanneer de overheidsfinanciering er niet (meer) is, mits dit past in onze koers en bij onze opgave. Een ander voorbeeld is dat mogelijk is om investeringen te doen (bijvoorbeeld in huisvesting) terwijl we vermoeden dat we het pand niet meer de gehele afschrijvingstermijn in bezit zullen hebben. Gezien de landelijke ontwikkelingen denken we ook dat dit nodig is omdat zowel de Rijksoverheid als de gemeentelijke overheid waarschuwen dat er vanaf 2026 bezuinigingen te verwachten zijn. Met deze lijn worden we minder afhankelijk van politieke fluctuaties en kunnen we onze leerlingen en ons personeel meerjarige zekerheid bieden. Dergelijke keuzes vragen echter wel, dat we zeer goede grip hebben op ons begrotingsproces. Zo voorkomen we dat we op de middellange termijn financiële risico's lopen omdat we onze structurele lasten te laat hebben aangepast. Daarom hebben we onze focus dit jaar liggen op het verbeteren van ons begrotingsproces.

We hebben daarom een andere manier van begroten waardoor we denken dichterbij de realiteit te komen én we zijn minder voorzichtig geweest in onze inschatting van de baten. Zodra we op deze manier komen tot meer grip, kunnen we onderbouwde afwegingen maken in het blijven voortzetten van activiteiten waarvan de

financiering van overheidswege stopt. Daarnaast biedt de reservepositie ook de ruimte om de investeringen in onze organisatie zónder dat dit leidt tot vermindering van de financiële ruimte van de scholen. En tenslotte zien we dat we in staat zijn om ontwikkelingen te absorberen zoals de gewijzigde regelgeving van de onderhoudsvoorziening: Dit zal een eenmalige ophoging van ca. €7,5 miljoen vergen, die we dankzij onze reservepositie kunnen opvangen waarna we nog steeds ruimte hebben voor bovengenoemde beleidslijn. Een verdere specificatie van bovenstaande zal verder een plek krijgen in de meerjarenbegroting van 2025. Het overzicht hieronder gaat uit van de goedgekeurde meerjarenbegroting inclusief de impact van de voorziening groot onderhoud.

Signalering mogelijk bovenmatige reserves (OCW/IVHO) (x 1.000)	Realisatie Verslagjaar (T-1)	Realisatie Verslagjaar (T)	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3
	2022	2023	2024	2025	2026
A. Feitelijke publiek eigen vermogen					
Eigen vermogen	€ 44.532	€ 46.158	€ 35.861	€ 35.264	€ 34.225
minus: Privaat eigen vermogen	€ 9.741	€ 9.731	€ 9.555	€ 9.412	€ 9.269
Totaal	€ 34.791	€ 36.427	€ 26.306	€ 25.852	€ 24.956
B. Signaleringswaarde publiek eigen vermogen					
1.a Boekwaarde materiële vaste activa (excl. gebouwen)	€ 5.936	€ 5.493	€ 5.493	€ 5.493	€ 5.493
1.b (Aanschafwaarde gebouwen * 50%) * 1,27	€ 1.073	€ 1.073	€ 1.073	€ 1.073	€ 1.073
2. Liquiditeitsbuffer	€ 4.107	€ 4.392	€ 4.154	€ 3.948	€ 3.895
totaal	€ 11.116	€ 10.958	€ 10.720	€ 10.514	€ 10.460
Signalering mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 23.675	€ 25.469	€ 15.587	€ 15.339	€ 14.496
als % van totale baten	28,8%	29,0%	18,8%	19,4%	18,6%

3.3 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

Leerlingen

	Vorig jaar (T-1) 1-10-2021	Verslagjaar (T) 1-2-2022	T+1 1-2-2023	T+2 1-2-2024	T+3 1-2-2025
Aantal leerlingen	6708	6925	6742	6739	6750

Het aantal leerlingen is gedaald per 1-2-2023 als gevolg van de sluiting van 2 locaties per augustus 2022. We verwachten een stabiel beeld van de ontwikkeling van het aantal leerlingen voor de komende jaren. De gebiedsontwikkelingen zullen een verandering in de bevolking met zich meebrengen. Sinds 2019 voert een planologische analyses uit om een antwoord te bieden op de veranderende bevolkingssamenstelling in de wijken waar onze scholen zijn gevestigd.

	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
Aantal peuters	320	312	324

Het aantal peuters is gestegen per 1-10-2023 vanwege de opening van een eigen peuterspeelzaal bij de Prinses Margrietschool. Ook voor de peuters verwachten we een redelijk stabiel beeld op totaalniveau voor de komende jaren.

FTE (teldatum 31-12)

	Vorig jaar (T-1) 2022	Verslagjaar (T) 2023	T+1 2024	T+2 2025	T+3 2026
Aantal FTE					
Bestuur / management	48,61	47,80	47,10	47,10	47,10
Personeel primair proces / docerend personeel	417,55	380,59	379,65	379,45	379,45
Ondersteunend personeel met lesgevende taken	181,64	203,49	201,01	201,01	201,01
Ondersteunend personeel / overige deelnemers	56,20	57,94	57,59	57,59	57,59
Totaal	704,01	689,82	685,35	685,15	685,15

In bovenstaande fte's zijn de stagiaires niet meegenomen.

Als gevolg van het lerarentekort zien we een daling van het aantal FTE aan onderwijzend personeel in 2023 ten opzichte van 2022. Deze afname wordt deels opgevangen door de inzet van onderwijsondersteunend personeel met lesgevende taken. Ondanks het directeuren- en lerarentekort, streven wij ernaar om de vacatures te vervullen, al dan niet via de inzet van ingehuurde krachten. Onze inspanningen in stedelijk verband en met ondersteuning vanuit de landelijke overheid gaan onverminderd door en er zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden die de Rijksoverheid ons biedt.

3.4 Staat van baten en lasten en balans

Meerjarenbegroting baten en lasten

	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslagjaar (T)	T+1	T+2	T+3
BATEN	2023	2023	2024	2025	2026
Rijksbijdragen	68.846.000	73.194.229	67.302.000	63.301.000	62.245.000
Overige overheidsbijdragen en subsidies	10.174.000	11.212.151	12.919.000	13.055.000	13.055.000
Overige baten	1.038.000	1.719.816	911.000	678.000	675.000
TOTAAL BATEN	80.058.000	86.126.196	81.132.000	77.034.000	75.975.000
LASTEN					
Personeelslasten	68.102.000	68.335.406	68.968.000	63.843.000	63.425.000
Afschrijvingen	1.368.000	1.422.210	1.370.000	1.234.000	1.237.000
Huisvestingslasten	7.197.000	7.269.503	6.741.000	6.510.000	6.365.000
Overige lasten	8.040.000	9.130.396	8.876.000	7.910.000	7.840.000
TOTAAL LASTEN	84.707.000	86.157.515	85.955.000	79.497.000	78.867.000
SALDO					
Saldo baten en lasten	-4.649.000	-31.319	-4.823.000	-2.463.000	-2.892.000
Saldo financiële baten en lasten	42.000	1.657.290	1.885.000	1.866.000	1.853.000
TOTAAL RESULTAAT	-4.607.000	1.625.971	-2.938.000	-597.000	-1.039.000

Toelichting op de meerjarenbegroting

Het begrote resultaat voor het kalenderjaar 2024 is € 2,9 miljoen negatief. Daarin zijn we uitgegaan van een meer optimistische raming van baten dan eerdere jaren.

De begroting is weergave van onze plannen. Personeelsleden die we benoemd hebben naar aanleiding van de NPO-middelen willen we ook na afloop van het NPO behouden voor de stichting. De externe inhuur en materiele uitgaven die we plegen vanuit de NPO-middelen nemen we van aan dat deze wordt beëindigd wanneer deze extra middelen zijn besteed. De begrote tekorten voor 2024 en verder komen ten laste van de bestaande reserves. De daarmee gepaarde kosten zijn doelbewuste uitgaven. De reserves en verwachte inkomsten bieden voldoende ruimte om deze tekorten op te vangen. We hebben bewust gekozen voor een negatieve begroting om ruimte te scheppen voor het aannemen en behouden van personeel, zodat de scholen de middelen hebben voor het geven van kwalitatief goed onderwijs. Bijkomend voordeel is dat de negatieve resultaten leiden tot afbouw van onze vermogenspositie. Een concreet risico is dat we de kosten ramen op basis van fte's. Op dit moment merken we dat we moeite hebben met het vinden van genoeg onderwijsgevend en dat we dit invullen met onderwijsondersteunend personeel. Bij toenemende tekorten zullen we zien dan het niet zal lukken om het aantal fte's zoals begroot ook daadwerkelijk aan te stellen.

De Rijksbijdragen zijn gebaseerd op vereenvoudigde bekostiging 2024 zoals bekendgemaakt in de publicatie van 30 oktober 2023. De inkomsten 2024 dalen ten opzichte van de realisatie 2023 door de beëindiging van het Nationaal Programma Onderwijs per augustus 2023. Er is rekening gehouden met een verhoging van 4,46% van de bekostigingsbedragen op basis van de ervaring dat loonstijgingen worden bekostigd door OCW. Voor de volgende tranche van de subsidie basisvaardigheden is de regelgeving nog niet bekend gemaakt. Wel wordt er een regeling verwacht, zodat we ervoor gekozen hebben een bedrag van € 1,5 miljoen jaarlijkse subsidie te begroten.

Vanaf 2025 is geen rekening meer gehouden met inkomsten voor de arbeidsmarkttoelage en Slim organiseren.

De gemeentelijke subsidie is door de niet te beïnvloeden veranderende regelgeving lastig in te schatten.

Vanuit de gemeente hebben we een indicatie ontvangen van de bedragen volgens het Nieuw Rotterdams Onderwijs Beleid (NROB) voor schooljaar 2024-2025. Deze indicatie is doorgetrokken naar de komende jaren. Verder is vanaf 2024 een subsidie beschikbaar gekomen voor schoolzorgteams.

De overige baten waren afgelopen jaren door incidentele baten hoog en zijn voor de begroting genormaliseerd. De 2-jarige subsidie Thuis in Taal loopt nog 7 maanden door in 2024 en staat opgenomen onder de overige baten.

De personele lasten zijn gebaseerd op het huidige personeelsbestand en op basis van gesprekken met directeuren rekening houdend met verlenging van de tijdelijke dienstverbanden, vacatureruimte etc. Verder is rekening gehouden met de inzet van de resterende NPO-middelen en de subsidie basisvaardigheden. De GPL stijgt ten opzichte van 2023 doordat de lonen per 1-7-2023 met 10% zijn verhoogd. De stijging wordt getemperd omdat de arbeidsmarkttoelage vanaf augustus 2023 is verlaagd van 10% naar 6%. Vanaf 2025 is geen arbeidsmarkttoelage meer begroot en de kosten voor inhuur zijn lager begroot.

De afschrijvingen zijn ingeschat op basis van de huidige inventaris en de door de scholen in hun meerjarenplannen aangegeven nieuwe aanschaf van inventaris.

In de huisvestingslasten zijn voor 2024 extra uitgaven van ruim € 0,5 miljoen meegenomen voor de aanpassing van de ventilatie van een tweetal van onze locaties meegenomen, deze zijn voor de volgende jaren niet begroot. Verder is rekening gehouden met een prijsstijging van ca. 13% voor de schoonmaakkosten. In 2025 en 2026 zijn eenmalige kosten in het kader van nieuwbouwprojecten begroot. Voor 2024 zijn de energiekosten berekend op basis van de verwachte verbruikseenheden en reeds door leverancier bekendgemaakte tarieven. De dotatie voor onderhoud is ook onderdeel van de huisvestingslasten. Deze dotatie is met 25% opgehoogd ten opzichte van 2023, omdat ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen keuze was gemaakt over de verwerking van de kosten voor groot onderhoud. Inmiddels is besloten een voorziening op te bouwen op basis van de componentenmethode. De berekeningen zijn gemaakt en zullen leiden tot een eenmalige dotatie van ca. € 7,5 miljoen, welke verwerkt wordt via de beginbalans en een bijstelling van de jaarlijkse dotatie naar ca. € 1,5 miljoen.

In de overige lasten zijn in 2024 uitgaven opgenomen in het kader van de NPO-middelen en voor het project Thuis in Taal.

De financiële baten zijn gebaseerd op de renteontvangsten van het Schatkistbankieren, de afnemende obligatieportefeuille vanuit de publieke middelen en de private beleggingsfondsen.

Voor 2025 t/m 2027 zijn zowel de baten als de lasten niet geïndexeerd.

Balans in meerjarig perspectief

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2022	Realisatie verslagjaar (T) 2023	Begroting T+1 2024	Begroting T+2 2025	Begroting T+3 2026
ACTIVA					
VASTE ACITVA					
Materiële vaste activa	6.637.235	6.138.716	6.536.700	7.325.000	7.438.000
Financiële vaste activa	7.902.478	7.544.336	6.744.336	5.794.336	5.096.480
Totaal vaste activa	14.539.713	13.683.052	13.281.036	13.119.336	12.534.480
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen	3.530.302	4.818.164	3.800.000	3.800.000	3.800.000
Kortlopende effecten	586.216	400.000	800.000	950.000	697.856
Liquide middelen	47.572.110	50.121.905	47.257.764	42.112.464	41.840.464
Totaal vlottende activa	51.688.628	55.340.069	51.857.764	46.862.464	46.338.320
TOTAAL ACTIVA	66.228.341	69.023.121	65.138.800	59.981.800	58.872.800
PASSIVA					
EIGEN VERMOGEN					
Private reserve	9.168.864	9.247.149	9.254.500	9.261.500	9.268.500
Bestemmingsreserves privaat	572.591	483.378	300.000	150.000	0
Bestemmingsreserves publiek	34.679.822	36.374.253	26.306.447	25.852.447	24.956.447
Overige reserves en fondsen	110.686	53.154	0	0	0
Totaal eigen vermogen	44.531.963	46.157.934	35.860.947	35.263.947	34.224.947
VOORZIENINGEN	11.867.551	12.939.315	20.002.000	16.092.000	16.022.000
LANGLOPENDE SCHULDEN	35.929	10.853	10.853	10.853	10.853
KORTLOPENDE SCHULDEN	9.792.898	9.915.019	9.265.000	8.615.000	8.615.000
TOTAAL PASSIVA	66.228.341	69.023.121	65.138.800	59.981.800	58.872.800

Toekomstige ontwikkelingen

De materiële activa nemen in 2025 toe als gevolg van investeringen in o.a. ICT en meubilair, wat samenhangt met de oplevering van een aantal nieuwbouw- en renovatieprojecten. Voor 2024 en 2026 zijn de investeringen naar verwachting iets hoger dan de afschrijvingen/ desinvesteringen.

De beleggingen vanuit de publieke middelen worden niet herbelegd, waardoor de financiële vaste activa stapsgewijs afnemen.

De liquide middelen en het eigen vermogen vertonen een dalende trend vanwege de begrote tekorten. De tekorten zijn het gevolg van de aanwending van reserves ter ondersteuning van scholen in hun kwaliteitsontwikkeling en voor extra maatregelen op het gebied van het personeelsbeleid, met name proactief reageren op de arbeidsmarkt. Het eigen vermogen daalt in 2024 extra door de dotatie aan de voorziening onderhoud.

De mutaties in de voorzieningen betreffen voornamelijk de onderhoudsvoorziening. De toename in 2024 is het gevolg van een extra dotatie om de voorziening om te zetten naar opbouw volgens de componentenmethode. In 2025 staan veel werkzaamheden gepland, waardoor de uitgaven ten laste van de voorziening de jaarlijkse dotatie overtreffen.

Liquiditeitsplanning (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Ontvangsten						
Debiteuren (Rijk/Gemeente/Swv/etc)*	81.132	77.034	75.975	75.901	75.901	
Rente*	1.947	1.928	1.915	1.910	1.910	
Totale Ontvangsten	83.079	78.962	77.890	77.811	77.811	395.553
Uitgaven						
Crediteuren*	13.284	12.982	12.767	12.644	14.144	65.821
Lonen*	68.968	63.843	63.425	63.645	63.645	323.526
Onderhoud tlv voorziening	2.691	5.410	1.570	735	1.330	11.736
Investerings materiële vaste activa	1.768	2.022	1.350	1.093	1.100	7.333
Investerings financiële vaste activa	-800	-950	-698	0	0	-2.448
Diversen	32	800	-252	0	0	580
Totale Uitgaven	85.943	84.107	78.162	78.117	80.219	406.549
Ontvangsten minus uitgaven	-2.864	-5.145	-272	-306	-2.408	-10.996
Saldo liquide middelen (begin jaar)	50.122	47.258	42.112	41.840	41.534	50.122
Saldo liquide middelen (einde jaar)	47.258	42.112	41.840	41.534	39.126	39.126

In de planning is geen rekening gehouden met eventuele voorschotten ivm bouwactiviteiten. Dit kunnen majeure bedragen betreffen zowel in de ontvangsten (ontvangen voorschotten) als in de uitgaven (voorgeschoten kosten).

* ontvangsten en uitgaven met invloed op resultaat	827	2.137	1.698	1.522
afschrijvingskosten	1.370	1.234	1.237	1.241
dotatie onderhoudsvoorziening	9.754	1.500	1.500	1.500
Begroot resultaat	-10.297	-597	-1.039	-1.219

4. Verslag intern toezicht

Vooraf

Volgens goed gebruik legt de Raad van Toezicht jaarlijks publieke verantwoording af over de vormgeving van het interne toezicht bij de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid en de activiteiten in het verslagjaar. De raad is zich bewust van de maatschappelijke discussies over de toegevoegde waarde van organisaties in de publieke sector en waakt erover dat de beschikbare middelen worden ingezet voor het primaire doel van de stichting: de ontwikkeling van de kinderen in de scholen en peuterspeelzalen, naar een toekomst in een diverse, complexe samenleving waarin zij hun passie en talenten benutten en uitstralen.

4.1 Organisatie van het interne toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit zes leden. In verband met het verlopen van haar tweede termijn heeft mevrouw Rietbergen afscheid genomen van de RvT m.i.v. 1 april 2023. Haar functie als vice-voorzitter is overgenomen door mevr. N.E. Groenewegen.

Per 1 mei 2023 is mevrouw A. Sprokkereef-Pons benoemd als lid raad met portefeuille maatschappelijke innovaties en veranderprocessen en lid AC. Teven is per die datum de heer L. Trimp als benoemd lid raad met portefeuille Mens, samenleving, identiteit & burgerschap. Dhr. ter Maaten is herbenoemd voor een termijn van 4 jaar. Hij zal daarbij de functie als voorzitter van de auditcommissie vervullen. Van alle leden van de raad zijn de nevenfuncties in kaart gebracht, waarbij werd vastgesteld dat er geen conflicterende belangen zijn.

Samenstelling Raad van Toezicht in 2023

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Expertisedomein</i>	<i>Rooster van aftreden</i>
Mevr. J.M. Molenkamp	Voorzitter (vz RC)	Onderwijs	1 maart 2025*
Mevr. N.E. Groenewegen	Vice-voorzitter (lid RC)	Jeugdzorg	1 mei 2027*
Dhr. J. ter Maaten	Lid (voorzitter AC)	Financiën	1 juni 2027*
Mevr. M.C. Lewis	lid	Personeel en organisatie	1 april 2026*
Mevr. A.S. Sprokkereef-Pons	Lid (lid AC)	Maatschappelijke innovaties en veranderprocessen	1 mei 2027
Dhr. L. Trimp	lid	Mens, samenleving, identiteit & burgerschap	1 mei 2027
Mevr. M.P.G. Rietbergen (tot 1 april 2023)	Vice voorzitter	Jeugdzorg en jeugdrecht	1 april 2023

* 2^e termijn

Hoofd- en nevenfuncties Raad van Toezicht in 2023

<i>Naam</i>	<i>Hoofdfunctie</i>	<i>Nevenfunctie</i>
Mevr. J.M. Molenkamp	Zelfstandig adviseur en coach, geassocieerd met Charistar	Geen
Mevr. N.E. Groenewegen	Directeur-bestuurder Stichting Jeugdinterventies	-Voorzitter RvT Stichting Budgethulp -lid Adviesraad Onderzoek Chronisch zieken en gehandicapten NIVEL- Lid
Dhr. J. ter Maaten	Manager Data & Finance ANWB	- Voorzitter KiN - Bewindvoerder
Mevr. M.C. Lewis	Per 1 juni Lid RvB Gemiva Tot 1 juni Bestuurder S&L Zorg	- Lid RvT SKVR - Lid RvT Cohesie - Lid Adviescommissie Kwaliteit, AZR
Mevr. A.S. Sprokkereef-Pons	Directeur-eigenaar Travire MTC – interim-directeur/manager, toezichthouder, coach/ adviseur.	
Dhr. L. Trimp	Manager Sociaal domein bij de Gemeente Schiedam	- lid RvT Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg - lid RvT Sport en Welzijn Bodegraven-Reeuwijk - lid RvT Sport en Welzijn Moerdijk

Commissies

De raad kent twee commissies: een remuneratiecommissie en een (financiële) auditcommissie. Beide commissies hebben een adviserende taak.

De remuneratiecommissie adviseert de raad inzake de arbeidsovereenkomsten en honorering van de leden van het College van Bestuur. De commissie bestaat uit de leden Molenkamp en Groenewegen. In 2023 heeft deze commissie geadviseerd over de benoeming van een interim lid CvB in verband met de ziekmelding van dhr. Monster.

De auditcommissie bestaat uit dhr. Ter Maaten en mevr. Sprokkereef. De commissie adviseert over financiële aangelegenheden en de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid. De taken en werkwijze zijn vastgelegd in een reglement. De commissie adviseerde in 2023 onder meer over de jaarrekening 2022, de begroting 2024, de afbouw van het mogelijk bovenmatig eigen vermogen en het risicomanagement.

Wetgeving

Met de huidige governance structuur beschikt de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid over een formele (organieke) scheiding tussen toezicht en bestuur en voldoet zij aan de eisen van de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. Tevens onderschrijft de stichting de 'Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs' van de PO-raad.

Handboek Intern Toezicht

De door de raad vastgestelde governance documenten zijn opgenomen in een 'Handboek Intern Toezicht'.

Vergoeding leden Raad van Toezicht

De leden van de raad ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding die aansluit bij het advies van de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) van 2010. De bedragen worden verantwoord in de jaarrekening.

Overlegvormen

De raad kwam vijfmaal bijeen in een regulier overleg met het College van Bestuur. Daarnaast heeft een aantal extra bijeenkomsten plaatsgehad, veelal in de vorm van een Teams-overleg.

De inhoudelijke punten van het overleg worden in het vervolg van dit verslag uitgewerkt. Andere vormen van overleg waren:

- Overleg met de GMR: Elk jaar spreekt een delegatie van de Raad van Toezicht met de GMR. Actuele zaken en de zorgen over de vacatures in de GMR werden besproken. Daarnaast vindt er jaarlijks een thema-avond plaats tussen de gehele Raad van Toezicht, de GMR en het College van Bestuur. Dit jaar is het thema NPRZ en armoede besproken.
- Voorzittersoverleg: In het voorzittersoverleg voor elke reguliere Raad van Toezicht vergadering wordt de agenda voorbereid en vindt er overleg plaats over actuele ontwikkelingen. Dit overleg wordt gevoerd door de voorzitter van de raad en de voorzitter van het College van Bestuur.
- Bilateraal overleg: Tenslotte onderhouden de voorzitter van de raad en de voorzitter van het College van Bestuur ook periodiek bilateraal overleg om de actuele voortgang te bespreken.

4.2 Kerntaken van de raad

De taken van de raad kunnen onderscheiden worden in drie rollen, de toezichthoudende rol, de adviesrol en de werkgeversrol.

a. toezichthoudende rol

De raad heeft in juni 2023 het jaarverslag en de jaarrekening over 2022 goedgekeurd. Deze stukken en het accountantsverslag zijn in aanwezigheid van de accountant van PricewaterhouseCoopers besproken. De raad stelde vast dat de accountant positief oordeelt over de kwaliteit van de jaarstukken en de interne processen. Dit was het laatste jaar dat PWC de controle deed. Naar aanleiding van de gehouden aanbesteding zal de volgende controle plaatshebben door Flynth.

De bespreking van de begroting voor 2024 en de meerjarenbegroting vond plaats in de vergadering van december 2023. Het College van Bestuur heeft in die vergadering de verantwoording over de ontwikkelagenda 2023 toegelicht. Onder dankzegging voor de geleverde inzet van het bestuursbureau en de directeuren keurde de Raad van Toezicht de (meerjaren)begroting goed.

Het toezicht op de doelmatige besteding van de middelen vindt periodiek plaats, onder andere aan de hand van de gesprekken over de kwartaalrapportages. Ook is in deze gesprekken aandacht geweest voor de voortgang van de ontwikkelagenda en de resultaten.

N.a.v. het verloop binnen de afdeling HR van het bestuursbureau heeft de RvT besloten tot een diagnostisch onderzoek om beeld te krijgen van de achterliggende oorzaken hiervan.

Halverwege 2023 heeft de RvT kennisgenomen van signalen vanuit de organisatie na ziekmelding van het lid CvB die reden waren tot zorg. Daarop zijn verschillende overleggen geweest tussen een vertegenwoordiging vanuit de RvT en (vertegenwoordigers van) de directeuren en medewerkers van het bestuursbureau. De RvT heeft opdracht gegeven tot een 'foto-traject' onder externe begeleiding teneinde te komen tot een gemeenschappelijk beeld. Dit heeft plaatsgehad in de tweede helft van 2023. De resultaten hiervan zijn begin 2024 opgeleverd.

b. adviesrol

De Raad van Toezicht heeft naast zijn taken als toezichthouder en werkgever tevens een adviesrol/klankbordfunctie voor de leden van het College van Bestuur. De leden van de raad worden hierbij met name ook geraadpleegd vanuit hun expertiserol. De raad laat zich op allerlei manieren en momenten

(auditcommissie/Raad van Toezicht vergaderingen/themabesprekingen/overleggen met College van Bestuur), voorzien van input door het College van Bestuur. Daarnaast verzamelt de raad eigenstandig informatie. De raad bespreekt en spiegelt het beeld dat hieruit ontstaat met elkaar en met het College van Bestuur.

c. werkgeversrol

De Raad van Toezicht spreekt jaarlijks met de leden van het College van Bestuur over hun functioneren, hun professionaliseringsagenda en hun welbevinden. Deze gesprekken werden in 2023 gevoerd door de voorzitter en de vice-voorzitter van de raad.

De honorering van de bestuurders volgt de salarisschalen van de CAO voor bestuurders en blijft binnen de wettelijk gestelde kaders (Wet Normering Topinkomens voor overheidsinstellingen). De klasse-indeling voor de WNT wordt jaarlijks vastgesteld door de raad op basis van de complexiteitsberekening aan de hand van een puntenscore op basis van de totale baten, het aantal leerlingen en het aantal onderwijssoorten. Declaraties van persoonlijk voorgeschoten onkosten vinden plaats conform het in 2016 vastgestelde declaratiereglement voor de leden van het College van Bestuur.

4.3 Functioneren Raad van Toezicht, evaluatie en deskundigheidsbevordering

In 2023 heeft de raad extra reflectieve vergaderingen gehad m.b.t. de verontrustende signalen vanuit de organisatie, de samenstelling van het CvB en de toekomstvisie van PCBO .

Eveneens werden de ontwikkelingen van het onderwijs in Rotterdam en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt veelvuldig besproken.

Voor 2024 staat er een evaluatie met externe begeleiding op de agenda.

De raad nam deel aan het netwerk voor toezichthouders en bestuurders van Verus (Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs). Alle raadsleden laten zich voortdurend informeren over relevante actuele ontwikkelingen. Een aantal raadsleden volgde cursussen aansluitend op hun belangstelling of expertisegebied.

B Jaarrekening

B1 Balans per 31 december 2023

(na resultaatverdeling)

Activa

	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
Vaste Activa		
1.2 Materiële vaste activa	6.138.716	6.637.235
1.3 Financiële vaste activa	<u>7.544.336</u>	<u>7.902.478</u>
Totaal vaste activa	13.683.052	14.539.713
Viottende activa		
1.4 Vorderingen	4.818.164	3.530.302
1.5 Kortlopende effecten	400.000	586.216
1.6 Liquide middelen	<u>50.121.905</u>	<u>47.572.110</u>
Totaal viottende activa	55.340.069	51.688.628
Totaal activa	<u><u>69.023.121</u></u>	<u><u>66.228.341</u></u>

Passiva

	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
2.1 Eigen vermogen	46.157.934	44.531.963
2.2 Voorzieningen	12.939.315	11.867.551
2.3 Langlopende schulden	10.853	35.929
2.4 Kortlopende schulden	<u>9.915.019</u>	<u>9.792.898</u>
Totaal passiva	<u><u>69.023.121</u></u>	<u><u>66.228.341</u></u>

B2 Staat van baten en lasten 2023

Baten			
	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.1 Rijksbijdragen	73.194.229	68.846.000	69.939.039
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	11.212.151	10.174.000	10.113.029
3.5 Overige baten	<u>1.719.816</u>	<u>1.038.000</u>	<u>1.798.778</u>
Totaal Baten	86.126.196	80.058.000	81.850.846
Lasten			
	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.1 Personeelslasten	68.335.406	68.102.000	63.942.676
4.2 Afschrijvingen	1.422.210	1.368.000	1.454.356
4.3 Huisvestingslasten	7.269.503	7.197.000	4.883.392
4.4 Overige lasten	<u>9.130.396</u>	<u>8.040.000</u>	<u>7.765.856</u>
Totaal Lasten	86.157.515	84.707.000	78.046.280
Saldo Baten en Lasten	-31.319	-4.649.000	3.804.566
5 Financiële baten en lasten	1.657.290	42.000	212.965
Resultaat	<u><u>1.625.971</u></u>	<u><u>-4.607.000</u></u>	<u><u>4.017.531</u></u>

Een analyse van de verschillen tussen de begroting en de werkelijke baten/lasten is opgenomen in het bestuursverslag.

B3 Kasstroomoverzicht 2023

		2023	2022
	Ref.	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo Baten en Lasten		-31.319	3.804.566
Aanpassingen voor aansluiting resultaat:			
Afschrijvingen		1.380.446	1.383.580
Mutaties voorzieningen	2.2	1.071.764	1.324.298
Veranderingen in werkkapitaal:			
Kortlopende vorderingen (-/-)	1.5	1.101.646	-1.348.760
Kortlopende schulden	2.4	<u>122.121</u>	<u>1.869.019</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.441.366	9.730.223
Ontvangen interest		1.716.487	281.575
Betaalde interest (-/-)		59.197	68.610
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		3.098.656	9.943.188
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa (-/-)	1.2	930.956	1.683.573
Desinvesteringen in materiële vaste activa	1.2	49.029	95.964
Overige investeringen in financiële vaste activa (-/-)	1.3	<u>-358.142</u>	<u>405.756</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-523.785	-1.993.365
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Toename langlopende schulden	2.3	2.055	5.327
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3	27.131	9.335
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-25.076	-4.008
Overige balansmutaties		-	-
Mutatie liquide middelen		<u>2.549.795</u>	<u>7.945.815</u>
Liquide middelen per 1-1		47.572.110	
Liquide middelen per 31-12		<u>50.121.905</u>	

B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit het verstrekken van primair onderwijs op Christelijke grondslag en het verstrekken van educatie voorafgaand aan de basisschoolperiode.

1.2 Stelselwijzigingen

Er hebben in 2023 geen stelselwijzigingen plaatsgevonden.

1.3 Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een continuïteitsveronderstelling.

1.4 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Er is geen sprake van een verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.5 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2023 geldmiddelen zijn opgeofferd.

1.6 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.7 Financiële instrumenten en risicobeheersing

1.7.1 Valutarisico

De stichting kent geen valutarisico's. Transacties vinden plaats in euro's.

1.7.2 Renterisico

De stichting kent geen rentedragende vorderingen of schulden. Renteontwikkelingen spelen een rol voor liquide middelen aangehouden op spaarrekeningen.

1.7.3 Kredietrisico

De stichting kent beperkte kredietrisico's, omdat er zaken gedaan worden met betrouwbare partijen. Periodiek vindt er een toetsing plaats op de inbaarheid van de vorderingen. Ultimo 2023 is er geen voorziening voor oninbaarheid gevormd.

1.7.4 Investeringsactiviteiten

Uitgaven en inkomsten welke voortvloeien uit het respectievelijk aankopen en verkopen van duurzame middelen.

1.7.5 Financieringsactiviteiten

Inkomsten en uitgaven welke voortvloeien uit het respectievelijk aangaan of aflossen van leningen.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De van het Rijk en gemeente Rotterdam ontvangen subsidiegelden worden ten gunste van reserves gebracht, waarop de uitgaven in mindering komen. Het bestuur van de Stichting beslist op welk moment tekorten in de reserves ten laste van het private vermogen van de Stichting worden gebracht.

De aan derden in rekening gebrachte bedragen administratie en beheer worden tezamen met de daarvoor en daartoe door het bestuur aangewezen subsidiegelden ten gunste van een reserve gebracht waarop de uitgaven in mindering komen.

Ten laste van de opbrengsten uit de exploitatie van de beleggingen en andere baten, worden die kosten verantwoord, die niet ten laste van subsidiegelden kunnen worden gebracht of waarvan het bestuur heeft besloten deze niet ten laste van de subsidiegelden te brengen.

Daarnaast zondert het bestuur uit deze opbrengsten gelden af voor een bepaald doel, die ten gunste van een reserve worden gebracht, waarop de werkelijke uitgaven in mindering komen.

Voorzover niet anders is vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen verkrijgingsprijs.

Normering topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht. De WNT is van toepassing op de stichting en wordt nageleefd.

2.2 *Vergelijking met voorgaand jaar*

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 *Materiële vaste activa*

De gebouwen en terreinen worden alleen opgenomen indien er sprake is van economisch eigendom. De waardering vindt plaats tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs. De afschrijvingstermijnen voor gebouwen en verbouwingen liggen tussen de 10 en 40 jaar.

Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Overige

De materiële vaste activa zijn na eerste waardering gewaardeerd tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen op basis van de te verwachte economische levensduur. De activa worden lineair afgeschreven. De afschrijving van de per 1 januari 2005 geactiveerde inventaris zal resultaatneutraal verlopen, omdat de afschrijvingstermijnen ten laste worden gebracht van de herwaarderingsreserve.

Aankopen van boven de 5.000 EUR worden geactiveerd. De afschrijvingstermijnen zijn bepaald voor onderwijsleerpakket op 8 jaar, voor ICT op 5 jaar en voor meubilair op 20 jaar.

Vanaf 2020 worden zonnepanelen geactiveerd met een afschrijvingstermijn van 20 jaar.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Dit jaar hebben zich geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan in de materiële vaste activa.

2.4 *Financiële vaste activa*

De onder financiële vaste activa opgenomen effecten, die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de stichting duurzaam te dienen, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

De onder financiële vaste activa opgenomen obligaties die tot de vervaldag zullen worden aangehouden worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de staat van baten en lasten.

Transactiekosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten op het moment dat deze zich voordoen.

De financiële vaste activa worden gefinancierd vanuit zowel het privaat als het publiek eigen vermogen.

De financiële vaste activa bestaan uit het duurzaam fondsen mandaat, het duurzaam beleggen mandaat en op de beursverhandelbare obligaties en staan daardoor volledig ter vrije beschikking van de stichting.

2.5 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering. De looptijd van de vorderingen is korter als 1 jaar.

2.6 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden en staan volledig ter vrije beschikking. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2.7 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves en een herwaarderingsreserve. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Bestemmingsreserve personeel

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor personele uitgaven.

Bestemmingsreserve NPO

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor uitgaven in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs.

Bestemmingsreserve huisvesting

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor huisvestingsuitgaven.

Bestemmingsreserve onderwijsvernieuwing

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor onderwijsleerpakketuitgaven.

Bestemmingsreserve meubilair

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor meubilair.

Overige exploitatiereserves

Deze reserves betreffen door de gemeente geormerkte subsidies. In 2021 zijn de nog niet bestede middelen uit de IOP-subsidie hier aan toegevoegd. Deze middelen kunnen vrij worden besteed, maar zijn intern geormerkt voor de bestrijding van achterstanden. In 2023 is in overleg met de schooldirecties besloten de IOP-middelen toe te voegen aan de personele reserves.

Algemene private reserve

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor de aan het administratiekantoor verbonden uitgaven. Verder zijn hier de gelden opgenomen welke gereserveerd zijn ten behoeve van een wensenlijst inzake aanpassingen en inrichting van de peuterspeelzalen.

2.8 Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Pensioenvoorziening

De instelling heeft een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De instelling heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. In geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds heeft de instelling geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort, anders dan hogere toekomstige premies. Om deze reden is er geen pensioenvoorziening in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten voor jubilea gedurende het dienstverband van de werknemers.

Voorziening transitievergoedingen

Voor transitievergoedingen bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid, kan – indien aan de voorwaarden wordt voldaan – aanspraak worden gemaakt op compensatie bij het UWV (Awf). Voor transitievergoedingen bij overige ontslaggronden die ultimo december reeds bekend zijn wordt een voorziening getroffen.

Voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid

De loonkosten van de werknemers waarvan bekend is dat zij niet kunnen terugkeren, worden grotendeels gecompenseerd door de van het UWV te ontvangen uitkeringen. Werknemers die in 2017 ziek zijn geworden vallen onder de stoploss verzekering. Deze verzekering kent een eigen behoud. Voor de werknemers met een reeds bekende WGA-uitkering zijn de toekomstige loonkosten opgenomen.

Voorziening onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van de onderhoudsplannen voor binnen- en buitenonderhoud.

Vooruitlopend op de verwachte aanscherping van verslaggevingsregels voor de opbouw van de voorziening groot onderhoud is er in 2018 een extra dotatie gedaan, waardoor het saldo in de voorziening per gebouw positief is en blijft voor de komende jaren. Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2023 is gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling tot en met 2023 conform RJO artikel 4, lid 1c. Zowel in 2023 als in 2022 is op basis van prijsopgaven een extra dotatie gedaan in verband met geplande werkzaamheden welke geen onderdeel zijn van het onderhoudsplan.

2.9 Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.10 Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.2 Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

3.3 Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

3.4 Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten.

3.5 Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

3.6 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP streeft naar een jaarlijkse verhoging van de pensioenen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2023 is 113,9%, een lichte daling ten opzichte van de stand per 31 december 2022 zijnde 118,6%.

De actuele dekkingsgraad laat zien of ABP genoeg geld in kas heeft om de pensioenen nu en in de toekomst te kunnen betalen. Hij geeft de verhouding weer tussen het beschikbare vermogen van het fonds en alle huidige en toekomstige pensioenuitkeringen. In 2023 daalde de actuele dekkingsgraad licht van 110,9% naar 110,5%. In de eerste 3 kwartalen steeg de dekkingsgraad gestaag tot 118,6%. Dit kwam door de bescheiden rendementen en de gestegen rente. In het 4e kwartaal verwerkte ABP de pensioenverhoging van 3,03% in de dekkingsgraad. Dat had een negatief effect. Niet omdat dat veel geld kost, maar omdat de verplichtingen voor de toekomst hiermee omhoog gaan.

Het beschikbaar vermogen van ABP steeg in 2023 van €459 miljard naar €502 miljard. ABP boekte in 2023 een rendement van +9,3% (+€42,6 miljard). Dit is vooral te danken aan het behaalde rendement in het 4e kwartaal: +9,7% (€44,3 miljard). Dit had te maken met de scherp dalende rente waardoor de financiële markten opveerden.

Dankzij de overgang naar het vernieuwde stelsel mocht ABP voor de 3e keer gebruik maken van soepelere regels van de overheid. Daardoor kunnen de pensioenen per januari 2024 worden verhoogd met ruim 3%.

3.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans

Vaste activa

1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2023 EUR	Afschrijvingen cumulatief 1-1-2023 EUR	Boekwaarde 1-1-2023 EUR	Investerings EUR	Aanschafprijs desinvesterings EUR	Afschrijvingen EUR	Afschrijvingen op desinvesterings EUR	Overige mutaties EUR	Aanschaf prijs 31-12-2023 EUR	Afschrijvingen cumulatief 31-12-2023 EUR	Boekwaarde 31-12-2023 EUR
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.689.946	988.476	701.470			55.447		-	1.689.946	1.043.923	646.023
1.2.2	Inventaris en apparatuur	11.387.921	6.449.019	4.938.902	752.959	635.670	1.061.621	598.044	-	11.505.210	6.912.596	4.592.614
	Andere vaste											
1.2.3	bedrijfsmiddelen	3.145.894	2.149.031	996.863	177.997	456.177	263.378	444.774	-	2.867.714	1.967.635	900.079
	Materiele vaste activa	<u>16.223.761</u>	<u>9.586.526</u>	<u>6.637.235</u>	<u>930.956</u>	<u>1.091.847</u>	<u>1.380.446</u>	<u>1.042.818</u>	-	<u>16.062.870</u>	<u>9.924.154</u>	<u>6.138.716</u>

De boekwaarde van de desinvesterings bedroeg 49.029 EUR, waarvan 7.263 EUR betrekking heeft op een auto. Deze auto is voor hogere waarde ingehuurd. Het boekverlies op de inventaris en vaste bedrijfsmiddelen is opgenomen onder de lasten bij 4.2.3.

Toelichting bij post: Gebouwen en terreinen

Panden voor zover niet opgenomen in de materiële vaste activa zijn economisch eigendom van de gemeente.

OZB-waarde gebouwen en terreinen	Bedrag EUR	Peildatum	geen OZB-waarde, omdat het een gedeelte van een gebouw betreft:
Elizendaal 15	932.000	1-1-2022	Uitbreiding Natersweg 7
Utrechtsestraat 22a	259.000	1-1-2023	Lokalen Noorderhagen 80
Prinses Margrietlaan 40b	431.000	1-1-2023	Lokalen Putselaan 184
Hillevliet 126A	947.000	1-1-2022	Lokalen Herenoord 10
Hillevliet 126B	270.000	1-1-2022	
Utrechtsestraat 22b	onbekend		
Johannes Brandstraat 3-7	1.957.000	1-1-2022	
Zuidpolderstraat 57	<u>827.000</u>	1-1-2022	
Totaal	<u>5.623.000</u>		

1.3 Financiële vaste activa

		Boekwaarde 1-1-2023	Investerings en verstrekte leningen	Desinvesterings en afgeloste leningen	Overige mutaties	Boekwaarde 31-12-2023	
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	
1.3.6	Effecten	7.902.024	1.423.682	1.381.824	-400.000	7.543.882	
1.3.7	Overige vorderingen	454	-	-	-	454	
	Financiële vaste activa	<u>7.902.478</u>	<u>1.423.682</u>	<u>1.381.824</u>	<u>-400.000</u>	<u>7.544.336</u>	
	Uitsplitsing						Koerswaarde per 31-12-2023
1.3.6.3	Overige obligaties	3.147.856	-	-	-400.000	2.747.856	2.757.860
1.3.6.4	Overige effecten	4.754.168	1.423.682	1.381.824		4.796.026	5.090.776
	Effecten	<u>7.902.024</u>	<u>1.423.682</u>	<u>1.381.824</u>	<u>-400.000</u>	<u>7.543.882</u>	<u>7.848.636</u>

Onder de overige mutaties bij overige obligaties zijn voor 400.000 EUR leningen opgenomen met een kortere resterende looptijd dan 1 jaar, welke worden gepresenteerd onder kortlopende effecten.

Alle overige effecten hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Vorderingen

1.4	Vorderingen	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
1.4.1	Debiteuren	568.279	587.519
1.4.2	OCW	115.879	177.566
1.4.3	Overige overheden	2.262.496	1.702.135
1.4.5	Overige vorderingen	41.842	95.594
1.4.6	Overlopende activa	1.829.668	967.488
	Vorderingen	<u>4.818.164</u>	<u>3.530.302</u>
	Uitsplitsing		
1.4.6.1	Vooruitbetaalde kosten	1.290.402	788.439
1.4.6.2	Verstrekte voorschotten	-	-
1.4.6.3	Overige overlopende activa	<u>539.266</u>	<u>179.049</u>
	Overlopende activa	<u>1.829.668</u>	<u>967.488</u>

Toelichting bij post: Debiteuren

Dit betreffen voornamelijk vorderingen ivm subsidies, huren en voorgeschoten kosten.

Toelichting bij post: OCW

Dit betreft de vordering voor de vergoeding asielzoekerskinderen .

Toelichting bij post: Overige overheden

Dit betreft een vordering op de gemeente Rotterdam ivm (ver)bouwprojecten en subsidies (o.a. VWE en ROB). Eind 2023 is de vordering inzake subsidies hoger dan eind 2022.

Toelichting bij post: Overige overlopende activa

Dit betreft de te vorderen rente op de spaarrekeningen en obligaties.

De meeste kortlopende vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Kortlopende effecten

1.5	Kortlopende effecten	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
1.5.1	Kortlopende overige obligaties	400.000	586.216
	Kortlopende effecten	<u>400.000</u>	<u>586.216</u>

Liquide middelen

1.6	Liquide middelen	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
1.6.1	Kasmiddelen	9.172	8.991
1.6.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	4.970.328	5.325.044
1.6.3	Schatkistbankieren	45.142.405	42.238.075
	Liquide middelen	<u>50.121.905</u>	<u>47.572.110</u>

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

	Stand 1-1-2022 EUR	Resultaat 2022 EUR	Stand 1-1-2023 EUR	Resultaat 2023 EUR	Overige mutaties EUR	Stand 31-12-2023 EUR
2.1.1 Algemene reserve	-	-	-	-	-	-
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	30.515.605	4.164.217	34.679.822	1.694.431	-	36.374.253
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	934.677	-362.086	572.591	-89.213	-	483.378
2.1.4 Herwaarderingsreserve	179.542	-68.856	110.686	-57.532	-	53.154
2.1.5 Statutaire reserves (privaat)	8.884.608	284.256	9.168.864	78.285	-	9.247.149
Eigen vermogen	<u>40.514.432</u>	<u>4.017.531</u>	<u>44.531.963</u>	<u>1.625.971</u>	<u>-</u>	<u>46.157.934</u>
Uitsplitsing						
2.1.2.N1 Reserve personeel	20.398.665	1.008.358	21.407.023	1.802.543	1.764.809	24.974.375
2.1.2.N2 Reserve NPO	1.421.989	1.782.270	3.204.259	110.437	-	3.314.696
2.1.2.N3 Reserve huisvestingsbeleid	2.135.589	70.215	2.205.804	-639.933	-	1.565.871
2.1.2.N4 Reserve onderwijsvernieuwingen	3.341.441	757.293	4.098.734	156.617	-	4.255.351
2.1.2.N5 Reserve meubilair	1.566.510	272.204	1.838.714	278.045	-	2.116.759
2.1.2.N6 Reserve overige expl.reserves	1.651.411	273.877	1.925.288	-13.278	-1.764.809	147.201
Bestemmingsreserve (publiek)	<u>30.515.605</u>	<u>4.164.217</u>	<u>34.679.822</u>	<u>1.694.431</u>	<u>-</u>	<u>36.374.253</u>
Uitsplitsing						
2.1.3.N Algemene private reserves	934.677	-362.086	572.591	-89.213	-	483.378
Bestemmingsreserve (privaat)	<u>934.677</u>	<u>-362.086</u>	<u>572.591</u>	<u>-89.213</u>	<u>-</u>	<u>483.378</u>

Een toelichting ten aanzien van de doelstelling van de diverse bestemmingsreserves is opgenomen in de grondslagen.

De statutaire reserve bestaat uit het private stichtingskapitaal.

In de publieke bestemmingsreserves is een bedrag opgenomen bedoeld voor toekomstige afschrijvingen van totaal 1.365.779 EUR resp. 1.547.282 EUR per ultimo 2023 resp. 2022. In de overige exploitatiereserves was een bedrag opgenomen van 648.651 EUR eind 2022 vanwege niet bestede IOP-subsidie. Deze gelden zijn toegevoegd aan de reserve personeel, vanuit de gedachte dat extra personeel nodig is ter bestrijding van onderwijsachterstanden. Onder de overige mutaties staan verder nog een aantal reserves welke zijn gerealloceerd van overige exploitatiereserve naar personele reserve, waaronder de reserve slim organiseren met een saldo van 895.683 EUR per eind 2022.

Voorzieningen en Langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

	Stand 1-1-2023 EUR	Dotaties EUR	Onttrekkingen EUR	Vrijval EUR	Stand per 31-12-2023 EUR	Kortlopend deel <1 jaar EUR	Langlopend deel >1 jaar EUR
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	702.317	123.344	105.466	-	720.195	101.500	618.695
2.2.2 Voorziening groot onderhoud	10.547.273	1.967.660	1.359.513		11.155.420	2.093.260	9.062.160
2.2.3 Overige voorzieningen	617.961	553.712	8.562	99.411	1.063.700	436.000	627.700
Voorzieningen	11.867.551	2.644.716	1.473.541	99.411	12.939.315	2.630.760	10.308.555
Uitsplitsing							
2.2.1.1 Voorziening jubilea	532.530	123.344	81.044	-	574.830	80.000	494.830
2.2.1.2 Voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid	169.787		24.422	-	145.365	21.500	123.865
	702.317	123.344	105.466	-	720.195	101.500	618.695
Uitsplitsing							
2.2.3.1 Voorziening schoolpleinen	314.517	488.718	440	99.411	703.384	301.000	402.384
2.2.3.2 Voorziening onderhoud eigendomsgebouwen	303.444	64.994	8.122		360.316	135.000	225.316
	617.961	553.712	8.562	99.411	1.063.700	436.000	627.700

2.3 Langlopende schulden

	Stand 1-1-2023 EUR	Aangegane leningen EUR	Aflossingen EUR	Stand per 31-12-2023 EUR	Kortlopend deel <1 jaar EUR	Langlopend deel ≥ 1 en ≤ 5 jaar EUR	Langlopend deel >5 jaar EUR
2.3.1 Overige langlopende schulden	35.929	2.055	27.131	10.853	-	-	10.853
Langlopende schulden	35.929	2.055	27.131	10.853	-	-	10.853

Toelichting bij post: Overige langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen het spaarverlof. De aflossing hangt samen met de opname van verlofuren van betreffende werknemers.

Kortlopende schulden

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
2.4.1	Crediteuren	2.145.585	2.572.986
2.4.2	OCW	1.314.747	771.427
2.4.3	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.891.254	2.795.925
2.4.4	Schulden terzake van pensioenen	810.327	762.525
2.4.5	Overige kortlopende schulden	-	-
2.4.6	Overlopende passiva	<u>2.753.106</u>	<u>2.890.035</u>
	Kortlopende schulden	<u>9.915.019</u>	<u>9.792.898</u>
	Uitsplitsing		
2.4.3.1	Loonheffing	2.877.603	2.775.874
2.4.3.2	Omzetbelasting	<u>13.651</u>	<u>20.051</u>
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>2.891.254</u>	<u>2.795.925</u>
	Uitsplitsing		
2.4.6.1	Vooruitontvangen termijnen	263.187	383.393
2.4.6.2	Vakantiegeld en -dagen	2.047.897	1.941.448
2.4.6.3	Bindingstoelagen	153.095	154.443
2.4.6.4	Accountants- en administratiekosten	47.792	46.625
2.4.6.5	Overige	<u>241.135</u>	<u>364.126</u>
	Overlopende passiva	<u>2.753.106</u>	<u>2.890.035</u>

Toelichting bij post: OCW

Dit betreft nog te besteden subsidie voor basisvaardigheden en vooruitontvangen subsidie Intensivering en Verbreding Regionale Samenwerking Kansengelijkheid.

Toelichting bij post: Vooruitontvangen termijnen

De vooruitontvangen termijnen betreffen voornamelijk de subsidie zij-instroom (145.916 EUR resp. 152.000 EUR) en subsidie doorstroomprogramma Kansengelijkheid voor schooljaar. Tevens bevat deze post de vooruitontvangen ouderbijdragen inzake de kinderopvang.

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier vermeld dienen te worden.

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond	
			Ja/Nee/ Onderhanden	
Subsidie zij-instroom	1373545	november	ja	
Subsidie zij-instroom	1334120	april	ja	
Subsidie zij-instroom	1335637	mei	ja	
Subsidie zij-instroom	1373595	november	ja	
Subsidie zij-instroom	1334097	april	ja	
Subsidie voor studieverlof	1350138	augustus	onderhanden	
Subsidie voor studieverlof	1350384	augustus	onderhanden	
Verbetering basisvaardigheden	VBV22-PO-4310	11-11-2022	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-4269	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-4303	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-3026	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-4268	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-3315	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-2940	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-2972	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-3012	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-3014	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-3314	31-5-2023	onderhanden	via DUS-I
Intensivering en verbreding regionale samenwerking kansengelijkheid in het onderwijs	GKO22-017	4-8-2022	onderhanden	via DUS-I
Expertisedeling nieuwkomers	SEN22087	28-11-2022	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL22153	17-8-2022	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23031	13-4-2023	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23073	13-4-2023	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23076	13-4-2023	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23078	13-12-2023	ja	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23079	13-12-2023	onderhanden	via DUS-I
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL23087	13-12-2023	onderhanden	via DUS-I
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO22084	8-8-2022	ja	via DUS-I
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO22113	6-10-2022	ja	via DUS-I
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO23325	20-7-2023	onderhanden	via DUS-I
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO23109	20-7-2023	onderhanden	via DUS-I
Ventilatie op scholen	VENT-V-230048	26-6-2023	onderhanden	via DUS-I

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar:

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Subsidiebate ontvangen t/m vorig boekjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig boekjaar	Saldo per 1-1 2023	Ontvangen in 2023	Subsidiabele kosten 2023	Totaal saldo per 31-12-2023
			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Rotterdams Goud	1176403	2-12-2021	224.704	224.704	139.296	85.408	-	85.408	-
Ventilatie op scholen	VENT-V-230046	26-6-2023	169.517	-	-	-	169.517	169.517	-
Ventilatie op scholen	VENT-V-230045	26-6-2023	245.837	-	-	-	245.837	245.837	-
Ventilatie op scholen	VENT-V-230042	26-6-2023	163.577	-	-	-	163.577	163.577	-
Totaal			803.635	224.704	139.296	85.408	578.931	664.339	-

via DUS-I

via DUS-I

via DUS-I

via DUS-I

G2B Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar:

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Subsidiebate ontvangen t/m vorig boekjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig boekjaar	Saldo per 1-1 2023	Ontvangen in 2023	Subsidiabele kosten 2023	Totaal saldo per 31-12-2023
			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Ventilatie op scholen	VENT-V-230044	26-6-2023	141.510	-	-	-	141.510	44.222	97.288
Ventilatie op scholen	VENT-V-230047	26-6-2023	263.087	-	-	-	263.087	164.627	98.460
Totaal			404.598	-	-	-	404.598	208.849	195.748

via DUS-I

via DUS-I

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Contracten			Startdatum contract	Einddatum	Contractwaarde EUR	Jaarlijkse kosten EUR
betreft						
CSU	schoonmaak	conform aanbesteding	1-2-2022	31-1-2026	1.299.000	623.555
CSU	schoonmaak	conform aanbesteding	1-7-2023	31-1-2027	1.831.000	593.874
Loyalis	WGA ERD-verzekering	conform aanbesteding	1-1-2024	31-12-2026	953.000	317.616
Loyalis	AOV bij gedeeltelijke ao	conform aanbesteding	1-1-2024	31-12-2026	377.000	125.555
Engie	elektriciteit	conform aanbesteding	1-1-2024	31-12-2025		
Engie	gas	conform aanbesteding	1-1-2024	31-12-2025		

De contracten voor schoonmaak zijn in 2021 aanbesteed voor de periode 1-2-2022 t/m 31-1-2026 en zijn gegund aan CSU en Breedweer. De diensten van Breedweer zijn in 2023 beëindigd. Betreffende perceel is opnieuw aanbesteed. De opdracht is gegund aan CSU voor de periode 1-7-2023 t/m 31-1-2027.

Omdat DVEP per 2024 niet meer levert op de Nederlandse markt is door Energie voor Scholen een nieuwe leverancier gezocht. Voor de jaren 2024 en 2025 is Engie gecontracteerd.

De overige doorlopende contracten hebben individueel een jaarlast van minder dan 100.000 EUR.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De regeling duurzame inzetbaarheid treedt conform artikel 8A.1 in op 1 oktober 2014. Wanneer er sprake is van een vooraf ingediend plan voor verlof dan dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

Sinds oktober 2014 heeft het bestuur geen verzoeken ontvangen van 57-plussers die hun uren duurzame inzetbaarheid willen sparen, daarom is er geen voorziening gevormd.

Eigen risicodragers WGA

In het kader van het eigenrisicodragerschap voor de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) wordt een garantie verlangd door de Belastingdienst. Deze garantiefaciliteit wordt ter beschikking gesteld door Nationale Borg. Als voorwaarde voor deze garantie werd een bankgarantie gevraagd voor een bedrag van 260.000 EUR voor 2017 en het uitloprisico (2017 t/m 2023). Deze bankgarantie was afgesloten bij de ABN-Amrobank en is in de loop van 2017 beëindigd omdat Nationale Borg onze financiële situatie als voldoende heeft beoordeeld zodat geen aanvullende garantie meer verplicht is.

Vanaf 2018 is een nieuwe verzekering afgesloten bij Loyalis, gekozen is voor een conventionele verzekering zodoende ligt het risico nu bij de verzekeraar. In 2020 is via aanbesteding een nieuwe verzekeraar worden gezocht. Dit is weer Loyalis geworden voor de periode 1-1-2021 t/m 31-12-2023. In 2023 is de verzekering opnieuw aanbesteed en wederom gegund aan Loyalis en wel voor de periode van 1-1-2024 t/m 31-12-2026.

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	70.734.048	58.314.000	68.236.665
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.274.183	10.282.000	1.185.290
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	185.998	250.000	517.084
	Rijksbijdragen	<u>73.194.229</u>	<u>68.846.000</u>	<u>69.939.039</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	11.212.151	10.174.000	10.113.029
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>11.212.151</u>	<u>10.174.000</u>	<u>10.113.029</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.5.1	Verhuur	444.023	537.000	381.428
3.5.6	Overige	1.275.793	501.000	1.417.350
	Overige baten	<u>1.719.816</u>	<u>1.038.000</u>	<u>1.798.778</u>

Lasten

4.1	Personeelslasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	62.034.300	61.233.000	57.953.098
4.1.2	Overige personele lasten	7.182.391	7.589.000	6.733.439
4.1.3	Af: uitkeringen	881.285	720.000	743.861
	Personeelslasten	<u>68.335.406</u>	<u>68.102.000</u>	<u>63.942.676</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	47.312.656		44.398.907
4.1.1.2a	Sociale lasten	6.784.538		6.345.091
4.1.1.2b	Premie participatiefonds	934.859		532.912
4.1.1.2c	Premie vervangingsfonds	-		18.124
4.1.1.3	Pensioenpremies	7.002.247		6.658.064
	Lonen en salarissen	<u>62.034.300</u>		<u>57.953.098</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	42.300	-	71.160
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.629.393	4.689.000	4.301.430
4.1.2.3	Overig	2.510.698	2.900.000	2.360.849
	Overige personele lasten	<u>7.182.391</u>	<u>7.589.000</u>	<u>6.733.439</u>
	Het gemiddeld aantal FTE's is	719,28		710,11
	waarvan in het buitenland	-		-
4.2	Afschrijvingen	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.380.444	1.368.000	1.358.392
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	41.766	-	95.964
	Afschrijvingen	<u>1.422.210</u>	<u>1.368.000</u>	<u>1.454.356</u>
4.3	Huisvestingslasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.3.1	Huur	73.809	66.000	62.399
4.3.3	Onderhoud	644.189	620.000	620.123
4.3.4	Energie en water	1.060.318	1.061.000	850.352
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.117.641	1.163.000	1.158.418
4.3.6	Heffingen	102.901	128.000	122.853
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	1.933.244	1.945.000	2.049.373
4.3.7	Overige	2.337.401	2.214.000	19.874
	Huisvestingslasten	<u>7.269.503</u>	<u>7.197.000</u>	<u>4.883.392</u>

4.4	Overige lasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	673.743	540.000	715.795
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.328.112	1.607.000	1.217.454
4.4.2b	Leermiddelen	1.358.221	1.301.000	1.243.367
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	305.500	-	276.725
4.4.4	Overige	5.464.820	4.592.000	4.312.515
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>9.130.396</u>	<u>8.040.000</u>	<u>7.765.856</u>

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
5.1	Rentebaten	1.659.440	81.000	242.259
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	57.047	40.000	39.316
5.5	Rentelasten (-/-)	59.197	79.000	68.610
	Financiële baten en lasten	<u>1.657.290</u>	<u>42.000</u>	<u>212.965</u>

Resultaat

	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	<u>1.625.971</u>	<u>-4.607.000</u>	<u>4.017.531</u>

Bestemming van het exploitatiesaldo stichting

De statuten bevatten geen voorschriften ten aanzien van de bestemming van het resultaat. De verdeling van het resultaat is als volgt:

	2023 EUR	2022 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	1.625.971	4.017.531
Overige mutaties	-	-
t.l.v. herwaarderingsreserve	-57.532	-68.856
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-218.549	1.373.589
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	1.802.543	1.008.358
t.g.v. bestemmingsreserve NPO	110.437	1.782.270
t.g.v. algemene private reserves	<u>-89.213</u>	<u>-362.086</u>
	<u>1.547.686</u>	<u>3.733.275</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>78.285</u>	<u>284.256</u>

Deze verdeling is reeds verwerkt in de jaarrekening.

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten		PO	Kinderopvang	Totaal
Overheidsbijdragen				
3.1	Rijksbijdragen	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	70.734.048	-	70.734.048
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.274.183	-	2.274.183
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	185.998	-	185.998
	Rijksbijdragen	<u>73.194.229</u>	<u>-</u>	<u>73.194.229</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	8.277.751	2.934.400	11.212.151
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>8.277.751</u>	<u>2.934.400</u>	<u>11.212.151</u>
Andere baten				
3.5	Overige baten	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
3.5.1	Verhuur	444.023	-	444.023
3.5.6	Overige	1.275.793	-	1.275.793
	Overige baten	<u>1.719.816</u>	<u>-</u>	<u>1.719.816</u>

Lasten		PO	Kinderopvang	Totaal
4.1	Personeelslasten	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	59.628.720	2.405.580	62.034.300
4.1.2	Overige personele lasten	7.061.767	120.624	7.182.391
4.1.3	Af: uitkeringen	823.486	57.799	881.285
	Personeelslasten	<u>65.867.001</u>	<u>2.468.405</u>	<u>68.335.406</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	45.473.775	1.838.881	47.312.656
4.1.1.2	Sociale lasten	6.524.213	260.325	6.784.538
	Premie participatiefonds	897.062	37.797	934.859
	Premie vervangingsfonds	-	-	-
4.1.1.3	Pensioenpremies	6.733.670	268.577	7.002.247
	Lonen en salarissen	<u>59.628.720</u>	<u>2.405.580</u>	<u>62.034.300</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	42.300	-	42.300
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.537.929	91.464	4.629.393
4.1.2.3	Overig	2.481.538	29.160	2.510.698
	Overige personele lasten	<u>7.061.767</u>	<u>120.624</u>	<u>7.182.391</u>
Het gemiddeld aantal FTE's is		685,21	34,07	719,28
waarvan in het buitenland		-	-	-
4.2	Afschrijvingen	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.359.273	21.171	1.380.444
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	41.540	226	41.766
	Afschrijvingen	<u>1.400.813</u>	<u>21.397</u>	<u>1.422.210</u>
4.3	Huisvestingslasten	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
4.3.1	Huur	35.059	38.750	73.809
4.3.3	Onderhoud	593.788	50.401	644.189
4.3.4	Energie en water	1.028.818	31.500	1.060.318
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.067.089	50.552	1.117.641
4.3.6	Heffingen	102.901	-	102.901
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	1.933.244	-	1.933.244
4.3.7	Overige	2.337.401	-	2.337.401
	Huisvestingslasten	<u>7.098.300</u>	<u>171.203</u>	<u>7.269.503</u>

		PO	Kinderopvang	Totaal
Lasten (vervolg)				
4.4	Overige lasten	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	505.996	167.747	673.743
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.287.658	40.454	1.328.112
4.4.2b	Leermiddelen	1.292.832	65.389	1.358.221
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	305.500	-	305.500
4.4.4	Overige	5.443.532	21.288	5.464.820
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>8.835.518</u>	<u>294.878</u>	<u>9.130.396</u>

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2023 EUR	2023 EUR	2023 EUR
5.1	Rentebaten	1.659.440	-	1.659.440
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	57.047	-	57.047
5.5	Rentelasten (-/-)	59.197	-	59.197
	Financiële baten en lasten	<u>1.657.290</u>	<u>-</u>	<u>1.657.290</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten primair onderwijs

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	70.734.048	58.314.000	68.236.665
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.274.183	10.282.000	1.185.290
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	185.998	250.000	517.084
	Rijksbijdragen	<u>73.194.229</u>	<u>68.846.000</u>	<u>69.939.039</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	8.277.751	7.297.220	7.266.136
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>8.277.751</u>	<u>7.297.220</u>	<u>7.266.136</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.5.1	Verhuur	444.023	537.000	381.428
3.5.6	Overige	<u>1.275.793</u>	<u>501.000</u>	<u>1.417.350</u>
	Overige baten	<u>1.719.816</u>	<u>1.038.000</u>	<u>1.798.778</u>

Lasten primair onderwijs

4.1	Personeelslasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	59.628.720	58.866.075	55.459.859
4.1.2	Overige personele lasten	7.061.767	7.563.030	6.682.306
4.1.3	Af: uitkeringen	823.486	720.000	699.821
	Personeelslasten	<u>65.867.001</u>	<u>65.709.105</u>	<u>61.442.344</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	45.473.775		42.498.942
4.1.1.2	Sociale lasten	6.524.213		6.071.444
	Premie participatiefonds	897.062		508.429
	Premie vervangingsfonds	-		17.313
4.1.1.3	Pensioenpremies	6.733.670		6.363.731
	Lonen en salarissen	<u>59.628.720</u>		<u>55.459.859</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	42.300	-	71.160
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.537.929	4.689.000	4.280.178
4.1.2.3	Overig	2.481.538	2.874.030	2.330.968
	Overige personele lasten	<u>7.061.767</u>	<u>7.563.030</u>	<u>6.682.306</u>
	Het gemiddeld aantal FTE's is	685,21		673,13
	waarvan in het buitenland	-		-
4.2	Afschrijvingen	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.359.273	1.346.000	1.335.607
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	41.540	-	95.964
	Afschrijvingen	<u>1.400.813</u>	<u>1.346.000</u>	<u>1.431.571</u>
4.3	Huisvestingslasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.3.1	Huur	35.059	26.625	23.290
4.3.3	Onderhoud	593.788	567.000	572.122
4.3.4	Energie en water	1.028.818	1.031.000	820.351
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.067.089	1.113.950	1.114.490
4.3.6	Heffingen	102.901	128.000	122.853
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	1.933.244	1.945.000	2.049.373
4.3.7	Overige	2.337.401	2.214.000	19.874
	Huisvestingslasten	<u>7.098.300</u>	<u>7.025.575</u>	<u>4.722.353</u>

4.4	Overige lasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	505.996	378.265	564.388
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.287.658	1.572.720	1.200.530
4.4.2b	Leermiddelen	1.292.832	1.227.775	1.198.424
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	305.500	-	276.725
4.4.4	Overige	5.443.532	4.570.780	4.283.642
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>8.835.518</u>	<u>7.749.540</u>	<u>7.523.709</u>
	Specificatie honorarium			
4.4.1.1	Onderzoek van de jaarrekening	50.960		52.030
4.4.1.2	Andere controleopdrachten	74.045		38.200
4.4.1.3	Adviesdiensten op fiscaal terrein	4.162		2.496
4.4.1.4	Andere niet-controlediensten	19.055		-
	Accountantslasten	<u>148.222</u>		<u>92.726</u>

Financieel primair onderwijs

5	Financiële baten en lasten	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
5.1	Rentebaten	1.659.440	81.000	242.259
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	57.047	40.000	39.316
5.5	Rentelasten (-/-)	59.197	79.000	68.610
	Financiële baten en lasten	<u>1.657.290</u>	<u>42.000</u>	<u>212.965</u>

Bestemming exploitatiesaldo primair onderwijs

Resultaat voor mutatie reserves	1.647.454	4.096.941
Overige mutaties	-	-
t.g.v. herwaarderingsreserve	-57.532	-68.856
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-197.066	1.376.839
t.g.v. bestemmingsreserve NPO	110.437	1.782.270
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	1.802.543	1.008.358
t.g.v. algemene private reserves	<u>-89.213</u>	<u>-362.086</u>
	<u>1.569.169</u>	<u>3.736.525</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>78.285</u>	<u>360.416</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten kinderopvang

	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
3.1 Rijksbijdragen	-	-	-
3.2.2 Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	2.934.400	2.876.780	2.846.893
3.5.6 Overige baten	-	-	-
Totaal baten	2.934.400	2.876.780	2.846.893

Lasten kinderopvang

	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
4.1.1 Lonen en salarissen	2.405.580	2.366.925	2.493.239
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	91.464	-	21.252
4.1.2.3 Overige personele lasten	29.160	25.970	29.881
4.1.3 Uitkeringen	-57.799	-	-44.040
4.2.2 Afschrijvingen Materiële vaste activa	21.171	22.000	22.785
4.2.3 Boekverlies op desinvesteringen	226	-	-
4.3.1 Huur	38.750	39.375	39.109
4.3.3 Onderhoud	50.401	53.000	48.001
4.3.4 Energie en water	31.500	30.000	30.001
4.3.5 Schoonmaakkosten	50.552	49.050	43.928
4.4.1 Administratie en beheerslasten	167.747	161.735	151.407
4.4.2a Inventaris, apparatuur	40.454	34.280	16.924
4.4.2b Leer- en hulpmiddelen	65.389	73.225	44.943
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	-	-	-
4.4.4 Overige lasten	21.288	21.220	28.873
Totaal lasten	2.955.883	2.876.780	2.926.303

Financieel kinderopvang

	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
5.1 Rentebaten	-	-	-
5.5 Rentelasten (-/-)	-	-	-
Financiële baten en lasten	-	-	-

Bestemming exploitatiesaldo kinderopvang

	2023 EUR	Begroot 2023 EUR	2022 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	-21.483	-	-79.410
t.g.v. herwaarderingsreserve	-	-	-
t.l.v./t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-21.483	-	-3.250
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	-	-	-
t.l.v./t.g.v. algemene private reserves	-	-	-76.160
	-21.483		-79.410
t.g.v. private Statutaire reserve	-	-	-

B9 Overzicht verbonden partijen

Model E: Verbonden partijen

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Eigen vermogen 31-12-2023 EUR	Resultaat jaar 2023 EUR	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname %
n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname %
St. voor I.C.B.O. te Rotterdam eo	stichting	Rotterdam	Nee	Nee	Nee	Ja	50

Toelichting op verbonden partijen:

De 2 leden van het College van Bestuur zijn lid van het bestuur van de stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam e.o.. De overige 2 bestuursleden van de stichting I.C.B.O. zijn vertegenwoordigers van de Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs.

Samenwerkingsverband

In het kader van Passend Onderwijs is PCBO aangesloten bij het Samenwerkingsverband PPO Rotterdam.

B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

Gegevens 2023

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2023	Beloningen 2023 plus belastbare onkostenver- goedingen	Beloningen betaalbaar op termijn 2023	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2023	Totaal van bezoldiging 2023	Overschrijding maximale bezoldiging 2023
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2023	31-12-2023	1,0000	173.000	143.093	22.616	-	165.709	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2023	31-12-2023	1,0000	173.000	148.697	22.616	-	171.313	nvt

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2022	Beloningen 2022 plus belastbare onkostenver- goedingen	Beloningen betaalbaar op termijn 2022	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2022	Totaal van bezoldiging 2022	Overschrijding maximale bezoldiging 2022
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2022	31-12-2022	1,0000	168.000	137.768	22.520	-	160.288	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2022	31-12-2022	1,0000	168.000	144.117	22.520	-	166.637	nvt

Vermelding alle bestuurders zonder dienstbetrekking in periode t/m de 12e maand

Gegevens 2023

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Aantal maanden functiever- vulling	Omvang dienst- verband in uren per kalender- jaar	Maximum uurtarief in kalender-jaar	Maxima op basis van de norm- bedragen per maand	Individueel toepasselijke maximum gehele periode 1 t/m 12 kalendermaand	Bezoldiging betreffende periode	Overschrijding maximale bezoldiging 2023
Lid College van Bestuur interim	N	Winkelen, F van	3-10-2023	31-12-2023	3	403	212	88.500	85.436	75.835	nvt

Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid

Vermelding alle toezichthouders

Gegevens 2023

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2023	Bezoldiging 2023	Onverschuldigd	Totaal van bezoldiging 2023	Overschrijding maximale bezoldiging 2023
							betaald en niet terugontvangen bedrag 2023		
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, JM	1-1-2023	31-12-2023	25.950	5.750	-	5.750	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, NE	1-1-2023	31-12-2023	17.300	2.306	-	2.306	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-1-2023	31-12-2023	17.300	3.071	-	3.071	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, MPG	1-1-2023	30-4-2023	5.688	1.048	-	1.048	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2023	31-12-2023	17.300	2.096	-	2.096	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Trimp, L	1-5-2023	31-12-2023	11.612	1.431	-	1.431	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Sprokkereef, A	1-5-2023	31-12-2023	11.612	2.600	-	2.600	nvt

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2022	Bezoldiging 2022
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, JM	1-1-2022	31-12-2022	25.200	5.750
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, NE	1-1-2022	31-12-2022	16.800	2.071
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-1-2022	31-12-2022	16.800	3.071
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, MPG	1-1-2022	31-12-2022	16.800	3.459
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2022	31-12-2022	16.800	2.096

De Raad van Toezicht wordt niet bekostigd vanuit de Rijksmiddelen.

4.2 Vermelding gegevens van een ieder wie de bezoldiging de toepasselijke norm te boven gaat

In 2023 zijn geen functionarissen in dienst geweest waarvan het belastbaar jaarloon uitsteeg boven de vastgestelde voor de instelling van toepassing zijnde normbedragen.

4.3 Bezoldigingsklasse en -maximum

	2023	2022
Complexiteitspunten (gemiddelde) totale baten	6	6
Complexiteitspunten (gemiddeld) aantal leerlingen	3	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten	3	3
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>12</u>	<u>12</u>

Bezoldigingsklasse	D	D
--------------------	---	---

	2023	2022
	EUR	EUR
Bezoldigingsmaximum bij klasse D/E	173.000	168.000
Bezoldigingsmaximum voorzitter RvT	15% 25.950	25.200
Bezoldigingsmaximum lid RvT	10% 17.300	16.800

B11 Ondertekening van de jaarrekening

Voorzitter College van Bestuur: D. Middelkoop

Lid College van Bestuur a.i.: F. van Winkelen

Voorzitter Raad van Toezicht: J.M. Molenkamp

Lid Raad van Toezicht: M.C. Lewis

Lid Raad van Toezicht: N.E. Groenewegen

Lid Raad van Toezicht: J. ter Maaten

Lid Raad van Toezicht: A. Sprokkereef-Pons

Lid Raad van Toezicht: L. Trimp

Rotterdam, juni 2024

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van St. Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van St. Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam te gemeente Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van St. Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van St. Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening**

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 26 juni 2024
Flynth Audit B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

 J.L.C.

Digitaal ondertekend door Jarry van Sabben

J.L.C. van Sabben RA

D Bijlagen

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer 47595
 Naam instelling Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en
 KvK nummer Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam-Zuid
 41126540
 Adres Elzendaal 15
 Postadres Postbus 50529
 Postcode / Plaats 3007 JA Rotterdam
 Telefoon 010-4191300
 E-mail pcbo@pcbordam.nl
 Internet-site www.pcbo.nl

Contactpersoon I. Rietveld
 Telefoon 010-4191300
 E-mail i.rietveld@pcbordam.nl

Brin	Naam	Sector
04UT	Het Open Venster	PO
05YM	Koppeling	PO
08VN	Het Waterschip	PO
09CV	Beatrix	PO
09TP	Wilhelminaschool	PO
09YO	Het Middelpunt	PO
10MY	Beatrixschool	PO
10QX	Zalmplaat	PO
12GJ	Steven Stermerdingschool	PO
12PF	De Hoeksteen	PO
12WT	De Klaver Carnisse	PO
12WT-dep	De Klaver Heijplaat	PO
13HY	Prins Willem-Alexanderschool	PO
13NA	Prinses Margrietschool	PO
13RP	Oranjeschool	PO
13YZ	Da Costaschool	PO
13YZ-01	De Nieuwe Haven	PO
14FC	Vreewijkschool	PO
14HU	Johan Bogermanschool	PO
14KK	De Parel	PO
14XB	Ds. O.G. Heldringschool	PO
16UW	Pniëlschool	PO
16WZ	De Akker	PO
16WZ-dep	Elout van Soeterwoudeschool	PO
16YB	De Sleutel	PO
16YU	Willem van Oranje	PO
20KH	De Regenboog	WEC
20KH-dep	AJ Schreuderschool	WEC
04CR	Het Kleine Klavertje	Kinderopvang
06YC	Hummeloord	Kinderopvang
08RJ	Het Zonnehoekje	Kinderopvang
09PR	De Parel	Kinderopvang
13CO	De Kleine Elout	Kinderopvang
NA13	Margriet	Kinderopvang
RP13	Jong Oranje	Kinderopvang
25AG	Dikkie Dik	Kinderopvang
AB40	Baloe	Kinderopvang
AB41	Eigenwijs	Kinderopvang
AB42	Peutereiland	Kinderopvang
AB43	Voorschool De Sleutel	Kinderopvang